

Solvency and Financial Condition Report

gerapporteerd jaar: 2019

Inhoud

SAMENVATTING.....	5
A. ACTIVITEITEN EN PRESTATIES	9
A.1. Activiteiten	9
A.2. Prestaties op gebied van verzekering.....	9
A.3. Prestaties op gebied van beleggingen	10
A.4. Prestaties op overig gebied	11
A.5 Overige informatie.....	11
B. BESTUURSSYSTEEM	12
B.1. Algemene informatie over het bestuurssysteem	12
B.1.1. Vennootschapsorganen	12
B.1.2. Beloningsbeleid.....	18
B.2. Deskundigheids- en betrouwbaarheidsvereisten	19
B.2.1. “Fit & Proper”	19
B.2.2. Externe functies en onverenigbaarheden	19
B.3. Risicomanagementsystemen inclusief de beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit.....	20
B.3.1. Risicobeheersysteem.....	20
B.3.2. Beoordeling van het eigen risico en solvabiliteit (ORSA).....	30
B.3.3. Risicobeheerfunctie	31
B.3.4. Noodplannen	32
B.4. Interne controlesysteem	34
B.4.1. Methodiek.....	34
B.4.2. Concept en werking van het Interne controlesysteem	35
B.5. Interne auditfunctie	42
B.6. Actuariële functie.....	43
B.7. Uitbesteding.....	44
B.8. Beoordeling	45
C. RISICOPROFIEL.....	46
Algemeen.....	46
C.1. Verzekeringstechnisch risico	47
C.2. Marktrisico	49
C.3. Kredietrisico.....	50
C.4. Liquiditeitsrisico	50
C.5. Operationeel risico	51
C.6. Overig materieel risico	52
C.7. Overige informatie	52
D. WAARDERING VOOR SOLVABILITEITSDOELEINDEN.....	53
D.1. Activa.....	53
D.1.1. Overzicht van de activa	53

D.1.2. Informatie over de waardering van de activa	53
D.1.3. Verschillen in waardering tussen Solvency II en jaarrekening (BGAAP)	54
D.2. Technische voorzieningen.....	55
D.2.1. overzicht van de technische voorzieningen.....	55
D.2.2. Evolutie van de technische voorzieningen.....	55
D.2.3. Schadevoorziening.....	56
D.2.4. Premie-/vergrijzingsvoorziening.....	57
D.2.5. Vergrijzingsreserve in de jaarrekening	57
D.2.6. De best estimate similar to life onder Solvency II	58
D.2.7. Risk Margin.....	60
D.3. Overige schulden	61
D.3.1. overzicht van de overige schulden	61
D.3.2. Samenstelling van de overige schulden	61
D.4. Alternatieve waarderingsregels	61
D.5. Overige informatie	62
E. KAPITAALBEHEER	63
E.1. Eigen vermogen.....	63
E.1.1. Samenstelling van het eigen vermogen	63
E.1.2. Overzicht van het eigen vermogen	64
E.2. Solvabiliteitsvereiste en minimumkapitaalvereiste	66
E.2.1. De Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR : Solvency Capital Requirement).....	66
E.3. Gebruik van de submodule aandelenrisico op basis van looptijd bij berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste.....	67
E.4. Verschillen tussen standaardformule en ieder gebruikt intern model.	67
E.5. niet-naleving van het minimumkapitaalvereiste en niet-naleving van het solvabiliteitskapitaalvereiste.	67
E.6. Overige informatie.....	68
F. BIJLAGEN	69

Organisatie	MOB Verzekeringen CM Vlaanderen (hierna ook 'VMOB')
Rechtsvorm	Verzekeringsmaatschappij van onderlinge bijstand zoals in artikel 43bis, §5 en artikel 33, tweede lid Wet 13 maart 2016 op het statuut en het toezicht op verzekerings- of herverzekeringsondernemingen De VMOB is een verzekeringsonderneming naar Belgisch recht
Ondernemingsnummer	0851.601.503
Verantwoordelijke controleautoriteiten	Controledienst voor de Ziekenfondsen (materiële controle) Contactgegevens: Sterrenkundelaan 1, 1210 Brussel +32 2 209 19 11 info@ocm-cdz.be
Erkend commissaris (Externe Auditor)	Deloitte Belgium Gateway building Luchthaven Brussel Nationaal 1 J 1930 Zaventem Dhr. Dirk Vlamincx (dvlaminckx@deloitte.com)
Verzekeringstakken & geografisch gebied	Tak 2 - Ziekte Vlaanderen
Rapporteringsjaar (jaar van indiening)	2020
Auteur	maart 2020 - Compliance functie en directiecomité VMOB
Statuut document	1. Rapportering aan de controleautoriteiten zoals in artikelen 290 tot 303 van Gedelegeerde Verordening EU 2015/35 (<i>infra</i>) en zoals opgevraagd door de controleautoriteit in mededeling Controledienst voor de Ziekenfondsen en Landsbonden der Ziekenfondsen, mededeling 2019/02 (na corrigendum 01-03-2019)

Samenvatting

De controlewet van 13 maart 2016 (hierna: Solvency II-wet) en de gedelegeerde verordening 2015/35 bepalen dat elke verzekeringsonderneming diverse rapporten inzake governance moet opmaken ten einde het publiek en de prudentiële controleautoriteit - voor de mutualistische verzekeraars en de landsbonden van de ziekenfondsen is dit de Controledienst voor de ziekenfondsen (CDZ) - in de mogelijkheid te stellen de doeltreffendheid van hun governancesysteem na te gaan.

Meer bepaald zetten artikelen 290 tot 303 van de Gedelegeerde Verordening EU 2015/35 van 10 oktober 2014 (Publicatiedatum 17 januari 2015) de verwachtingen uiteen voor de verzekeringsondernemingen met betrekking tot het verslag over de solvabiliteit en financiële toestand naar structuur en inhoud.

Dit verslag bevat dienaangaande relevante informatie over het governancesysteem, het risicoprofiel, de waardering voor solvabiliteitsdoeleinden, het kapitaalbeheer en aanvullende facultatieve informatie.

Conform de wettelijke vereisten, zal dit verslag openbaar worden gemaakt via de website van de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen.

Het rapport over de solvabiliteit en financiële positie (SFCR)

Dit document bevat de inzichten over de solvabiliteit en financiële positie van de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen voor het boekjaar 2019. In dit rapport worden onder meer de bedrijfsvoering en werkzaamheden, resultaten, risicoprofiel, gehanteerde uitgangspunten voor de waardering van activa, technische voorzieningen en andere verplichtingen en het kapitaalbeheer beschreven.

Kerncijfers

De MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen behaalde een positief resultaat in 2019. Het technisch resultaat lag daarbij 28% hoger dan in 2018. Een sterke afbouw van de vergrijzingsreserve verklaart ongeveer de helft van deze stijging. De andere helft komt voort uit een aanzienlijke stijging van de premie-inkomsten waar een relatief beperkte stijging van de prestaties tegenover staat.

De werkingsresultaten namen met 5,5% af terwijl de financiële resultaten een duidelijke verbetering noteerden.

De SCR-ratio, die dé indicator is voor de solvabiliteitspositie van de onderneming bedraagt 144,71% waaruit we kunnen besluiten dat de onderneming voldoende solvabel is.

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
A. Technische resultaten	113.071.199	88.223.766
I. Verdiende Premies (+)	241.210.536	225.758.960
II. Prestaties (-)	-140.254.571	-138.187.165
III. Wijziging voorziening vergrijzingsreserve	12.115.234	651.971
B. Werkingsresultaten	-33.462.878	-35.407.424
C. Financiële resultaten	2.674.327	1.706.788
Resultaat van het boekjaar	82.282.648	54.523.130
Solvency II gegevens		
Totaal van de activa	644.034.310	560.187.821
Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR)	811.657.969	753.599.015
Minimumkapitaalvereiste (MCR)	202.914.492	188.399.754
Solvabiliteitsratio	144,71%	140,10%

Markante feiten over 2019

Risicobeheersysteem

De VMOB nam een nieuw softwarepakket in gebruik als risicobeheertool (RBT). Deze RBT laat toe om de werking en de doeltreffendheid van het risicobeheerbeleid van de VMOB te monitoren en bij te sturen op een procesmatige, software-gestuurde manier. Overleg, brainstorm en inspraak nemen bij deze aanpak het voortouw. De diverse risicolimieten worden uiteindelijk door de Raad van Bestuur goedgekeurd. Deze limieten zijn richtinggevend voor de bepaling van het verwacht residueel risico voor elke risicocategorie. Ze bepalen de prioriteiten en de acties van het management.

De diverse geïdentificeerde risicocategorieën en hun oorzaken, risicobeoordelingen en actieplannen worden afgestemd met het risicocomité.

Herstelplan CM-MediKo Plan

Sedert 1 januari 2019 is het vernieuwde CM-MediKo Plan in voege dat een oplossing moet bieden aan een rentabiliteitsvraagstuk: de Controledienst voor de Ziekenfondsen (CDZ) keurde voorafgaandelijk ons hersteldossier goed dat een vernieuwde tariefstructuur (levensvaste premie naar leeftijdsgebonden premie) en aangepaste waarborgen implementeerde (invoering franchise op waarborg remgelden).

De rentabiliteit van het product kende in 2019 heel gezonde cijfers: een deel van de in het verleden aangelegde vergrijzingsreserve kan zo teruggenomen worden. Het is echter te vroeg om deze vergrijzingsreserve te drastisch te gaan afbouwen omdat we het gedrag van deze portfolio op meerdere jaren wensen te monitoren.

Markante feiten na het rapporteringsjaar 2019

Covid-19

De uitbraak van de covid-19 pandemie -voor België vooral vanaf maart 2020 - heeft ook een impact op de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen. De core business van onze onderneming is het terugbetalen van gezondheidskosten. Daarom simuleerden we op het ogenblik van publicatie van dit verslag, op basis van de eerste ruwe inschattingen, de potentiële meeruitgaven voor onze verzekeringsproducten. Tevens werd de impact van de situatie op de solvabiliteit van de onderneming berekend.

Operationeel kon de VMOB snel schakelen en de continuïteit van de dienstverlening op een veilige manier blijven garanderen door o.a. het uitbreiden van de mogelijkheden tot thuiswerk, invoeren van nog flexibelere werktijden, spreiding van de medewerkers op de werkvloer in het kader van het respecteren van de regels rond social distancing, enz. Bepaalde functionaliteiten van de IT-systemen werden intensiever benut of uitgewerkt om meer papierloos te kunnen werken.

Op financieel vlak zijn er op het ogenblik van publicatie van dit rapport geen indicaties die wijzen op een materiële negatieve impact op de solvabiliteit en/of de financiële toestand van de onderneming. Wat de uitgaven voor de vergoeding van schadegevallen betreft houden we n.a.v. covid-19 rekening met een toename van enkele procenten. Anderzijds stellen we op dit ogenblik een spectaculaire daling vast van het aantal gedeclareerde hospitalisaties door het uitstellen van niet-dringende medische ingrepen.

We verwachten daarom dat deze verhoging van de uitgaven omwille van de pandemie over zeker 2 boekjaren zal gespreid worden, wat ook voordelig is voor onze actuele excellente liquiditeitspositie, waar sedert maart erg *ruim* gerekend wordt.

Door het defensieve karakter van het gros van onze beleggingen, gecombineerd met relatief *korte* duraties worden de momentane schommelingen van de portefeuilles beperkt gehouden en brengen ze de solvency norm niet in gevaar. De excellente cash positie kan de lopende uitgaven langdurig dragen. Het noodgedwongen tegen minder gunstige condities moeten realiseren van belegde middelen is dan ook niet aan de orde.

De situatie wordt evenwel nauwlettend opgevolgd. Enerzijds door een nauwgezette monitoring langs zowel de uitgaven- als inkomstenkant (incasso). Anderzijds via wekelijkse beleggingsrapporten en verder via de bijkomende maandelijkse rapporteringen over onze kerncijfers en solvabiliteitspositie aan de toezichthouder.

A. Activiteiten en prestaties

A.1. Activiteiten

De maatschappelijke zetel van de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen (VMOB) is gevestigd op de Haachtsesteenweg 579 te 1030 Brussel en haar werkingsgebied strekt zich uit over het werkingsgebied van de bij de VMOB aangesloten ziekenfondsen, hetzij Vlaanderen en Brussel.

De MOB heeft tot doel: het bevorderen van het fysieke, psychische en sociale welzijn in een geest van voorzorg, onderlinge hulp en solidariteit.

Met dit doel voor ogen, biedt de VMOB ziekteverzekeringen aan in de zin van tak 2 van bijlage 1 van het *Koninklijk Besluit van 22 februari 1991 houdende algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen*, alsook, op bijkomende wijze, een dekking van de risico's die behoren tot de hulpverlening zoals bedoeld in tak 18 van bijlage 1 van voornoemd Koninklijk Besluit.

Meer bepaald biedt de VMOB volgende verzekeringen aan:

- CM-Hospitaalfix
- CM-Hospitaalfix Extra
- CM-Forhos Oost-Vlaanderen
- CM-Hospitaalplan
- CM-MediKo Plan

De aangeboden verzekeringen zijn facultatief in hoofde van de aangesloten ziekenfondsen en CM-leden, in die zin dat de ziekenfondsen en hun CM-leden de keuze hebben om al dan niet aan te sluiten bij deze verzekeringen.

De VMOB doet voor de bemiddeling van de aangeboden verzekeringsproducten een beroep op de 11 aangesloten Vlaamse ziekenfondsen die optreden als verbonden verzekeringsagenten van de verzekeraar.

A.2. Prestaties op gebied van verzekering

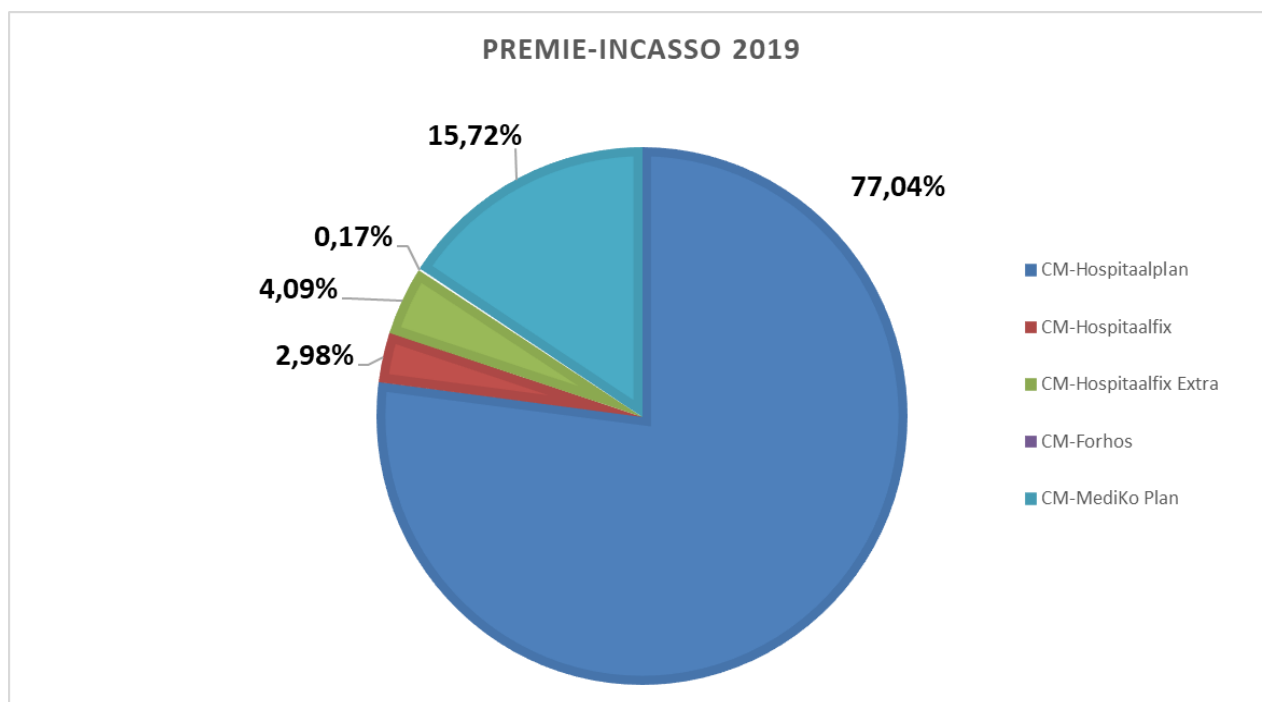
Premies

Het totale premievolume van de VMOB steeg in 2019 tot 241,2 miljoen euro, wat een stijging van 15,45 miljoen euro (+6,84%) betekent ten opzichte van 2018.

De voorziening voor niet-verdiende premies werd met 3,35 miljoen euro verhoogd.

De stijging van dit volume heeft te maken met de indexering van de premies op basis van de consumptieprijsindex of de leeftijdsgebonden medische index. Verder zijn ook de groei evenals de veroudering van de portefeuilles (de premie stijgt met de leeftijd) verantwoordelijk voor de toename van het premievolume.

Het premie-incasso is als volgt verdeeld over de verschillende producten:

Prestaties aan verzekerden

De VMOB betaalde in 2019 in totaal 137,9 miljoen euro uit aan schadedossiers (+2,68%). De voorziening voor te betalen schade werd met 2,33 mio euro verhoogd. Dit is een voorziening voor schadegevallen die zich al voordeden in 2019 maar die pas zullen vergoed worden in het volgende jaar of later.

A.3. Prestaties op gebied van beleggingen

De reserves van VMOB worden voornamelijk belegd in obligaties op middellange termijn (duration maximum 5 jaar), ook obligaties op KT (duration maximum 1 jaar) en tegoeden op termijnrekeningen en financiële rekeningen.

Sedert medio 2018 werden de beleggingen gediversifieerd via toevoeging van een BEVEK, die gemengd belegt in aandelen en obligaties. Enkele gestructureerde bancaire producten met kapitaalgarantie zorgen verder voor gegarandeerde interestinkomsten.

De financiële inkomsten bestaan uit verlopen interesten, dividenden en gerealiseerde min- en meerwaarden bij de verkoop van obligaties voor de vervaldag, of van de andere elementen in de BEVEK.

De financiële kosten betreffen de betaalde bank- en transactiekosten evenals de vergoeding voor de externe vermogenbeheerders.

Onderstaand overzicht geeft per rubriek de opbrengsten en minderwaarden + aangerekende kosten

2018 (jaar -1)	Dividends	Interest	Net gains and losses	Unrealised gains and losses	TOTALS
Bonds		5.018.063,17	-1.029.424,10	-1.978.956,38	
Equity	55.300,00				
Collective investment undertakings				-244.618,38	
Structured Notes		49.541,66			
Cash and Deposits		17.366,60			
Mortgages and loans		129.377,74			
Totals	55.300,00	5.214.349,17	-1.029.424,10	-2.223.574,76	2.016.650,31
2019 (jaar 0)	Dividends	Interest	Net gains and losses	Unrealised gains and losses	
Bonds		4.399.917,16	-1.215.727,14	-761.111,46	
Equity	56.560,00				
Collective investment undertakings				244.618,38	
Structured Notes		171.680,54			
Cash and Deposits		14.603,15			
Mortgages and loans		140.502,33			
Totals	56.560,00	4.726.703,18	-1.215.727,14	-516.493,08	3.051.042,96
Groei (+, -) 2019 tov 2018	Dividends	Interest	Net gains and losses	Unrealised gains and losses	
Totals	2%	-9%	18%	-77%	51%

Voor verdere informatie over de samenstelling van de portefeuille verwijzen we naar punt D.1.Activa.

Onder BGAAP bedragen over boekjaar 2019 de totale netto financiële resultaten 2,67 miljoen euro (bank- en transactiekosten inbegrepen).

A.4. Prestaties op overig gebied

De operationele kosten bedragen 33,6 miljoen euro en de overige opbrengsten bedragen 0,1 miljoen euro. Voor de totaliteit van de werkingsresultaten betekent dit een daling van 5,5% ten opzichte van 2018. Er werden geen uitzonderlijke resultaten geregistreerd.

A.5 Overige informatie

B. Bestuurssysteem

B.1. Algemene informatie over het bestuursstelsel

B.1.1. Vennootschapsorganen

Als mutualistische verzekeraar hecht de VMOB er belang aan om alle mutualistische entiteiten (de ziekenfondsen en de landsbond) die tot het werkingsgebied van de VMOB behoren, vertegenwoordigd te zien in de statutaire organen van de VMOB, zowel in de Algemene Vergadering als in de Raad van Bestuur. Daarbij wordt rekening gehouden met de omvang van de ledenportefeuille per entiteit waardoor ziekenfondsen met een hoger aantal verzekerden ook meer mandaten krijgen in de Algemene Vergadering en de Raad van Bestuur.

Bestuurlijk organigram

B.1.1.1. De Algemene Vergadering

(i) Samenstelling en werking

De Algemene Vergadering bestaat op het einde van 2019 uit 80 afgevaardigden van bij de VMOB aangesloten ziekenfondsen. Elk ziekenfonds heeft recht op het aantal vertegenwoordigers pro rata het aantal verzekerden die aangesloten zijn bij minstens één van de door de VMOB aangeboden verzekeringen.

De berekening van het aantal vertegenwoordigers gebeurt op basis van de ledenaantallen op 30 juni van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin het mandaat van de afgevaardigden aanvangt.

De Algemene Vergadering kan maximum vijf raadgevers aanduiden, op voordracht van de Raad van Bestuur. Deze raadgevers wonen de Algemene Vergadering bij met raadgevende stem.

De secretaris (gedelegeerd bestuurder), de schatbewaarder en de leden van het Directiecomité van de VMOB wonen de Algemene Vergadering bij met raadgevende stem.

De Algemene Vergadering wordt ten minste eenmaal per jaar samengeroepen met het oog op de goedkeuring van de jaarrekening en de begroting. De beslissingen van de Algemene Vergadering worden geldig genomen indien minstens de helft van de stemgerechtigde leden aanwezig of vertegenwoordigd zijn.

(ii) Taken en verantwoordelijkheden

De Algemene Vergadering beraadslaagt en beslist over de volgende aangelegenheden:

- de statutenwijzigingen;
- de premies;
- de verkiezing en afzetting van de bestuurders;
- de goedkeuring van de begrotingen en jaarrekeningen;
- de kwijting van de bestuurders en de revisoren;
- de aanstelling van één of meer bedrijfsrevisoren;
- de samenwerking met de publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersonen;
- de toetreding van een ziekenfonds tot de VMOB;
- de omvorming van de VMOB tot een door de controlewet van 13 maart 2016 andere voorziene vorm van verzekeringsmaatschappij;
- de fusie met een andere VMOB in de zin van art. 43, §5 van de wet van 06 augustus 1990;
- de ontbinding van de VMOB en de handelingen betreffende de vereffening van de VMOB.

De Algemene Vergadering kan haar bevoegdheid om te beslissen over de aanpassing van de premies aan de Raad van Bestuur delegeren. Deze delegatie is geldig voor één jaar en is hernieuwbaar.

B.1.1.2. De Raad van Bestuur

(i) Samenstelling en werking

De Raad van Bestuur telt maximaal 31 bestuurders die niet behoren tot het Directiecomité van de VMOB en is samengesteld als volgt:

- 19 bestuursmandaten te verdelen over de ziekenfondsen pro rata het aantal verzekerden die aangesloten zijn bij minstens een van de door de VMOB aangeboden verzekeringen. Elk ziekenfonds heeft recht op minstens één afgevaardigde.
Voor de berekening van het aantal vertegenwoordigers wordt het aantal verzekerden genomen op 30 juni van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin het mandaat van de afgevaardigden aanvangt;
- maximum 8 bestuursmandaten voorgedragen door de uittredende Raad van Bestuur waarbij erop toegezien wordt dat het totaal aantal bestuurders die ziekenfondsen vertegenwoordigen minimaal twee derde van het totaal aantal bestuursmandaten bedraagt;
- de secretaris - gedelegeerd bestuurder, de schatbewaarder en de leden van het Directiecomité, voorgedragen door de Raad van Bestuur;
- twee onafhankelijk bestuurders in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van Vennootschappen, die beschikken over de nodige deskundigheid op het gebied van boekhouding en/of audit.

Het aantal bestuurders van de Raad van Bestuur is niet groter dan de helft van het aantal leden van de Algemene Vergadering.

De Raad van Bestuur mag voor maximum één vierde zijn samengesteld uit personen die door de VMOB worden bezoldigd.

In de Raad van Bestuur kunnen maximum vijf raadgevers zetelen. Ze hebben geen stemrecht. De raadgevers worden aangeduid door de Raad van Bestuur.

(ii) Taken en verantwoordelijkheden

De Raad van Bestuur draagt de eindverantwoordelijkheid voor de onderneming.

De Raad van Bestuur bepaalt de algemene strategie en het risicobeleid en ziet toe op de activiteiten van de VMOB.

De Raad van Bestuur:

- bepaalt de risicobereidheid en de algemene risicotolerantielimieten;
- beoordeelt het algemeen risicobeleid;
- beoordeelt de voornaamste beleidslijnen inzake risicobeheer (verzekeringstechnisch, operationeel, beheer van de activa en passiva, beheer van het beleggingsrisico,...)
- valideert de strategische beslissingen op risicogebied en is nauw betrokken bij het doorlopende toezicht op de ontwikkeling van het risicoprofiel van de VMOB;
- beoordeelt minstens eenmaal per jaar de doeltreffendheid van het governancestelsel;
- gaat periodiek en minstens eenmaal per jaar na of de vier onafhankelijke controlefuncties van de onderneming correct worden uitgeoefend;¹
- beoordeelt de maatregelen die worden genomen naar aanleiding van de bevindingen en aanbevelingen van de interne audit;
- is verantwoordelijk voor de correcte rapporteringen en de openbaarmaking van de informatie;
- is verantwoordelijk voor de integriteit van de boekhoud- en financiële verslaggevingssystemen;
- is verantwoordelijk voor de benoeming of ontslag van de leden van het directiecomité.

De Raad van Bestuur neemt de taken op zich die anders worden opgenomen door een Remuneratiecomité (zie ook punt 1.2. beloningsbeleid). De Raad van Bestuur ziet er op toe dat het beloningsbeleid niet aanspoort tot stimulansen die het belang van de VMOB kunnen schaden. De Raad van Bestuur beoordeelt minstens éénmaal per jaar de algemene beginselen van het beloningsbeleid en de toepassing ervan.

De Raad van Bestuur is bevoegd om alle handelingen te verrichten die nodig of dienstig zijn om het doel van de VMOB te realiseren, behoudens die waarvoor volgens de wet en de statuten alleen de Algemene Vergadering bevoegd is.

De vaststelling van de premies uitgezonderd, kan de Raad van Bestuur, onder zijn verantwoordelijkheid, daden van dagelijks bestuur of een deel van zijn bevoegdheden delegeren aan de voorzitter of aan één of meer bestuurders.

¹ Zoals in artikel 42, §1, 4°: deze onafhankelijke controlefuncties zijn passende onafhankelijke sleutelfuncties inzake interne audit, risicobeheer, compliance en actuariaat.

B.1.1.3. Het Risico- en Auditcomité

(i) Samenstelling en werking

De Raad van Bestuur richt in zijn midden een Risico- en Auditcomité op dat bestaat uit de onafhankelijke bestuurders en minstens drie niet-uitvoerende bestuurders.

De werking van het Risico- en Auditcomité wordt vastgelegd in een huishoudelijk reglement dat goedgekeurd wordt door de Raad van Bestuur op voorstel van het Risico- en Auditcomité. Van alle vergaderingen worden de notulen en de beslissingen nauwgezet bijgehouden door de VMOB.

De leden van het Risico- en Auditcomité beschikken over een collectieve deskundigheid op het gebied van de activiteiten van de VMOB en op het gebied van boekhouding en audit. Minstens één bestuurder beschikt over de individuele deskundigheid op het gebied van boekhouding en/of audit. De leden beschikken individueel over de nodige kennis, deskundigheid en ervaring om de risicostrategie en de risicotolerantie van de onderneming te begrijpen en te bevatten.

(ii) Taken en verantwoordelijkheden

Het Risico- en Auditcomité staat de Raad van Bestuur bij in zijn toezichtsfunctie op de directie van de VMOB en verzekert zich van het transparante beheer van de organisatie.

Het Risico- en Auditcomité heeft minstens de volgende taken:

- monitoring van het financiële verslaggevingsproces;
- monitoring van de doeltreffendheid van de systemen voor interne controle en risicobeheer;
- monitoring van de interne audit en zijn activiteiten;
- monitoring van de wettelijke controle van de jaarrekening, inclusief de opvolging van de vragen en aanbevelingen geformuleerd door de erkende commissaris-revisor;
- beoordeling en monitoring van de onafhankelijkheid van de erkende commissaris-revisor;
- advies verstrekken aan de Raad van Bestuur over alle aspecten die verband houden met de risicostrategie, de risicotolerantie en de werking van de risicobeheersfunctie;
- de Raad van Bestuur bijstaan in de uitoefening van het toezicht op de uitvoering van de risicostrategie door het Directiecomité.
- alle nodige informatie opvragen bij de risicobeheersfunctie en zich op de hoogte stellen van het actieplan en van de opvolging van dit plan door de risicobeheersfunctie.

Het Risico- en Auditcomité brengt op elke vergadering van de Raad van Bestuur verslag uit over de uitoefening van zijn taken.

B.1.1.4. Het Dagelijks Bestuur

(i) Samenstelling en werking

De Raad van Bestuur duidt in zijn midden de leden van het Dagelijks Bestuur aan.

Het Dagelijks Bestuur wordt samengesteld als volgt:

- de voorzitter;
- de ondervoorzitter;
- de secretaris;
- twee niet uitvoerend bestuurders;

Minstens één lid van het Dagelijks Bestuur moet van een ander geslacht zijn.

Minstens drie leden van het Dagelijks Bestuur zijn geen personeelslid van de MOB of één van de aangesloten ziekenfondsen.

(ii) Taken en verantwoordelijkheden

Het Dagelijks Bestuur is belast met:

- het toezicht op de realisatie van de strategie van de MOB door het Directiecomité;
- de voorbereiding van de vergaderingen van de Raad van Bestuur
- de voordracht van de leden van het Directiecomité van de MOB aan de Raad van Bestuur.

B.1.1.5. Het Directiecomité

(i) Samenstelling en werking

Het Directiecomité bestaat uit minstens twee directieleden die beschikken over de voor hun taak vereiste professionele betrouwbaarheid, deskundigheid en passende ervaring zoals vermeld in artikel 40 en 41 van de controlewet van 13 maart 2016. Zij worden benoemd door de Raad van Bestuur en voorgedragen aan de Algemene Vergadering om verkozen te worden als bestuurders van de VMOB met stemrecht.

Tot september 2019 was het directiecomité samengesteld als volgt:

- een algemeen directeur
- een directeur schadebeheer en HR
- een directeur verzekeringsbemiddeling en organisatie
- een financieel directeur

De directieleden werken collegiaal samen en treden gezamenlijk op als Directiecomité. Ze geven gestalte aan het vier-ogen-toezicht zoals vereist in de circulaire rond het prudentieel toezicht op de verzekeringsonderneming.² De beslissingen in het Directiecomité worden in consensus genomen. Het Directiecomité informeert het Dagelijks Bestuur dat toezicht uitoefent.

Het directiecomité bestaat sedert september 2019 uit:

- een algemeen directeur
- een operationeel directeur Verzekeringen
- een directeur financieel en statutair beheer.

(ii) Taken en verantwoordelijkheden

Het Directiecomité van de VMOB is verantwoordelijk voor de leiding van de VMOB onder toezicht van de Raad van Bestuur en het Dagelijks Bestuur.

Het Directiecomité heeft de volgende bevoegdheden en taken:

- Uitvoeren van de door de Raad van Bestuur vastgelegde strategie en leiding van de MOB;
- Uitvoeren van het risicobeheersysteem;
- Invoeren, opvolgen en beoordelen van de organisatie- en operationele structuur;
- Uitvoeren van het door de Raad van Bestuur vastgelegde integriteitsbeleid (belangenconflicten, whistleblowing, regels ter voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, gedragscodes, enz.) door er concreet gestalte aan te geven in procedures en processen;
- Rapporteren aan de Raad van Bestuur en aan de Controledienst

² Zoals in bijlage 1 van Circulaire NBB_2018_23 van 13 september 2018 betreffende verzekering en herverzekering – bijwerking van de overkoepelende circulaire betreffende het governancesysteem.

B.1.1.6. Bijzondere adviescomités

Het Directiecomité laat zich in het dagelijks bestuur van de verzekeringsonderneming bijstaan door het Comité voor Beleggingsbeleid van de Landsbond der Christelijke Mutualiteiten (CB) en de Actuariële Cel LCM.

Het Directiecomité is vertegenwoordigd in het CB en laat zich daar adviseren op het gebied van het ALM-beleid en de opvolging van de financiële risico's.

Op het gebied van productontwikkeling wordt het directiecomité ondersteund door de Werkgroep Productontwikkeling Verzekeringen.

B.1.1.7. Sleutelfuncties

De risicobeheerfunctie en de compliancefunctie worden intern georganiseerd.

De andere sleutelfuncties organiseert de VMOB via een uitbestedingsovereenkomst. Voor de interne auditfunctie wordt een beroep gedaan op het departement Interne Audit van de Landsbond der Christelijke Mutualiteiten. Voor de actuariële functie wordt een beroep gedaan op een extern actuarisbureau.

B.1.2. Beloningsbeleid

Alle medewerkers van de VMOB, met inbegrip van de leden van het Directiecomité, worden vergoed volgens de barema's gekoppeld aan de *Berenschotclassificatie* die gehanteerd worden binnen de LCM. Het personeel, inclusief de leden van het Directiecomité, geniet ook van een aanvullende pensioenregeling en een verzekering gewaarborgd inkomen.

Het verloningsbeleid van de VMOB voorziet enkel in een vaste vergoeding en bevat geen variabele beloningscomponenten.

Voor de vrijwillige en onafhankelijke bestuursleden van de Raad van Bestuur wordt enkel (100%) voorzien in een vaste vergoeding per bijgewoonde vergadering.

Voor de onafhankelijke bestuurders wordt ook enkel (100%) een vaste jaarvergoeding betaald.

Er is geen optieplan voorzien.

Er is geen vervroegde uittredingsregeling voorzien voor de leden van de Raad van Bestuur, de directie en de verantwoordelijken voor de onafhankelijke controlefuncties.

Er werd binnen de VMOB geen afzonderlijk remuneratiecomité opgericht. De taken en verantwoordelijkheden van het remuneratiecomité worden opgenomen door de Raad van Bestuur.

De VMOB kent door haar rechtsvorm geen aandeelhouders.

B.2. Deskundigheids- en betrouwbaarheidsvereisten

B.2.1. “Fit & Proper”

De leden van de Raad van Bestuur, het Directiecomité en de verantwoordelijken voor de sleutelfuncties dienen te voldoen aan de ‘Fit & Proper’ standaarden (met als meest recente codificatie in Circulaire NBB_2018_25 van 18 september 2018 betreffende de geschiktheid van bestuurders, leden van het directiecomité, verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties en effectieve leiders van financiële instellingen) en zich te houden aan het ‘prudentieel en deontologisch kader voor leden van de Raad van Bestuur, het Directiecomité en de verantwoordelijken voor de onafhankelijke controlefuncties’.

Bij de invulling van een nieuw mandaat of functie wordt door de VMOB, de directie en de compliance officer in het bijzonder nagegaan of de betrokken kandidaat over de vereiste deskundigheid en betrouwbaarheid beschikt. De toetsing steunt zich onder meer op informatie en bewijsstukken die door de te beoordelen persoon wordt aangereikt.³ Daarnaast kunnen de directie en de compliance officer zich bij de beoordeling laten adviseren door externen (HR, collega bestuurders, voormalige werkgevers ...). Teneinde ervoor te zorgen dat de betrokken personen permanent voldoen aan de ‘Fit en Proper’ standaarden wordt hen jaarlijks gevraagd een ‘Fit & Proper’ verklaring te ondertekenen. In deze verklaring engageren ze zich onverminderd om de standaarden te respecteren en onverwijld elke omstandigheid die in dit verband relevant kan zijn mee te delen aan de compliance functie van de VMOB. Daarnaast wordt jaarlijks bij de leden van de Raad van Bestuur een self-assessment georganiseerd waarbij wordt gepeild naar hun deskundigheid en hun eventuele specifieke opleidingsnoden en de werking van de Raad van Bestuur in het algemeen. De resultaten van dit assessment worden onder andere gebruikt voor de invulling van het jaarlijks opleidingsaanbod voor de bestuurders.

B.2.2. Externe functies en onverenigbaarheden

“Het prudentieel en deontologisch kader voor de bestuurders van de VMOB” beschrijft de interne regels van de onderneming betreffende externe functies en onverenigbaarheden en voorziet in een sanctieregeling. Aan de bestuurders wordt jaarlijks gevraagd om een overzicht te bezorgen van hun externe mandaten teneinde na te gaan of er zich geen onverenigbaarheden voordoen.

³ De nodige bewijsstukken zijn deze opgesomd in de actueel geldende benoemingsformulieren van de Nationale Bank België, zoals bijgevoegd onder Circulaire NBB_2018_25 van 18 september 2018.

B.3. Risicomanagementsystemen inclusief de beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit

B.3.1. Risicobeheersysteem

B.3.1.1 Beschrijving van het risicobeheersysteem

De MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen zet verder in op het ontwikkelen van een matuur risicobeheersysteem en streeft naar de integratie van risicobeheer in alle afdelingen van de onderneming.

De risicobeheerfunctie werkt samen met de compliance cel aan het risicobewustzijn doorheen de organisatie en de sensibilisering van alle medewerkers.

Daarbij is het de taak van alle entiteiten om issues of incidenten die op enigerlei wijze een risico kunnen vormen voor de onderneming te melden aan de risicobeheersfunctie.

Het risicobeheerssysteem is gebaseerd op volgende stappen:

- Identificatie:
 - o identificatie van de risico's waaraan de onderneming onderhevig is, met hun oorzaken en gevolgen;
- Beoordeling:
 - o Gewicht dat aan elk risico wordt toegekend. Het gewicht van elk risico wordt bepaald op basis van de indicatoren:
 - Kans (hoe groot is de kans dat een risico zich voordoet)
 - Impact (wat is de impact als het risico zich voordoet)
- Maatregelen:
 - o Door het management te implementeren maatregelen teneinde het risico te verkleinen of onder controle te houden;
- Beoordeling na implementatie maatregelen
 - o Verwacht risiconiveau (gewicht) na implementatie van de voorgestelde maatregelen;
- Opvolging maatregelen en evolutie risico
 - o De implementatie van de door het management beoogde maatregelen wordt opgevolgd door de risicobeheersfunctie.

Bij het uitbouwen van het beheersysteem van de VMOB werd rekening gehouden met de bepalingen van de controlewet van 13 maart 2016 en de richtlijnen van de circulaire van de NBB_2016_31 in het bijzonder.

De MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen gebruikt een multi-user externe software ter ondersteuning van het risicomanagement. Deze tool biedt de mogelijkheid aan de risk manager om op een eenvoudige manier de risico's te definiëren en op te volgen. Voorts stelt het elke manager of directielid in de mogelijkheid om de aan zichzelf toegewezen maatregelen op te volgen.

Domeinen die het risicobeheersysteem bestrijken

Conform de Gedelegeerde Verordening 2015/35 bestrijkt het risicobeheersysteem van de VMOB de volgende gebieden:

- aangaan van verzekeringstechnische verplichtingen en reservevorming;
- het beheer van activa en passiva;
- het beheer van het beleggingsrisico;
- het beheer van het liquiditeitsrisico;
- het beheer van het operationele risico;
- herverzekering en andere risicomatigingstechnieken.

Zoals de solvency II-wet voorziet, werden voor de vermelde risicogebieden beleidslijnen inzake het risicobeheer uitgeschreven.

In dit hoofdstuk wordt er dieper ingegaan op de vermelde risicogebieden, de identificatie en het beheer van de risico's waarmee de VMOB dient rekening te houden in haar risicobeheersysteem.

B.3.1.1.1. Aangaan van verzekeringstechnische verplichtingen en reservevorming

Definitie van verzekeringsrisico's

Het verzekerings- of het onderschrijvingsrisico van de facultatieve ziekteverzekeringen is inherent aan de levenslange garantie die binnen de ziektekostenverzekeringen moet gegeven worden. De technische basis van dit risico is daardoor gedeeltelijk vergelijkbaar met die van de levensverzekeringen.

De risicocartografie van de VMOB is voor wat de verzekerings- en financiële risico's betreft afgestemd op de Solvency II richtlijn.

In de berekeningstechnieken toepasbaar op de ziektekostenverzekeringen, kunnen er twee soorten risicotypes worden onderscheiden: risico's die wel (similar to life) of geen gelijkenis (not similar to life) vertonen met die van de levensverzekering. Daarnaast identificeren we het catastroferisico wat een transversaal risico is.

Los van de door het standaardmodel gedefinieerde risico's benoemt de VMOB ook expliciet het risico op antiselectie. Omwille van de aard van de onderneming (mono-verzekeraar binnen tak2) en haar specifieke karakter als mutualistische ziekteverzekeraar ziet de VMOB dit wel degelijk als een materieel en bijgevolg van naderbij op te volgen risico.

Ziekteverzekering vergelijkbaar met Levensverzekering (SLT Health)

Het verzekeringstechnisch risico binnen dit type ziekteverzekering heeft een gelijkaardige technische basis als die van de levensverzekeringen.

- Kortleven- of sterfterisico

Het kortlevenrisico is het risico dat een verzekeringsmaatschappij loopt dat de verzekerde populatie korter zal leven dan op basis van de gehanteerde sterftetafels wordt verwacht. Dat kan leiden tot een verlaging van de premie-inkomsten, maar eveneens van de te vergoeden schade. Naargelang de rendabiliteit van het product zal het voorvallen van dit risico een positieve of negatieve impact hebben op de solvabiliteitsvereisten.

- Langlevenrisico

Het langlevensrisico is het risico dat een verzekeringsmaatschappij loopt dat de verzekerde populatie langer zal leven dan op basis van de gehanteerde sterftetafels wordt verwacht. Dit kan leiden tot een verhoging van de waarde van verzekeringsverplichtingen, maar eveneens tot een verhoging van de premie-inkomsten. Naargelang de rendabiliteit van het product zal het voorvallen van dit risico een positieve of negatieve impact hebben op de solvabiliteitsvereisten.

- Invaliditeits-en morbiditeitsrisico

Het invaliditeits-en morbiditeitsrisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau, de trend of de volatiliteit van invaliditeits-, ziekte- en morbiditeitscijfers. Antiselectie in de vorm van het aantrekken van mensen met een hoog uitgavenprofiel kan dit risico versterken.

- Kostenrisico

Het kostenrisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau, de trend of de volatiliteit van de kosten voor het nakomen van verzekeringsovereenkomsten. Dit gaat onder meer over de personeelskosten, kost van gebouwen, informatica, ...

- Uitvalrisico (lapse)

Het uitvalrisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau of de volatiliteit van de percentages qua voortijdige beëindiging van de overeenkomst (d.w.z. ontslag van verzekeringsnemers).

Het standaardmodel van de Solvency 2-berekening schrijft voor dat met betrekking tot de 'lapse' enkele situaties moeten onderzocht worden zoals een schok van 40% verlies van ledenportefeuille.

Ziekteverzekering niet vergelijkbaar met levensverzekeringen (non SLT Health)

- Premie- en voorzieningenrisico

Premie- en voorzieningenrisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door schommelingen in het tijdstip, de frequentie en de ernst van verzekerde gebeurtenissen en in het tijdstip en het bedrag van schaderegelingen.

Het premierisico heeft betrekking op de komende periode en betreft het risico dat de premies (met inbegrip van de premievoorzieningen) onvoldoende kunnen blijken te zijn om te kunnen voldoen aan alle verplichtingen.

Het reserverisico betreft het risico dat de schadevoorzieningen voor schadedossiers die pas in de toekomst zullen worden afgewikkeld (op basis van de beste schatting) onvoldoende kunnen blijken te zijn en heeft derhalve in essentie betrekking op een verstreken risicoperiode.

- Uitvalrisico (lapse)
- Het uitvalrisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door veranderingen in het niveau of de volatiliteit van de percentages qua voortijdige beëindiging van de overeenkomst (d.w.z. ontslag van verzekeringsnemers).

Catastroferisico

Catastroferisico is het risico op verliezen of op een ongunstige verandering in de waarde van verzekeringsverplichtingen door duidelijke onzekerheid over de prijsstelling en de aannames voor de voorzieningen in verband met de uitbraak van grote epidemieën en door een ongebruikelijke accumulatie van risico's onder dergelijke extreme omstandigheden.

Anti-selectierisico

In aanvulling op dit kader kan ook het anti-selectierisico gedefinieerd worden. Dit risico heeft betrekking op een situatie waarin de neiging om zich te verzekeren positief gecorreleerd is met het persoonlijk risico van verlies. Zo zullen bijvoorbeeld mensen met een slechte gezondheid en een hoog risico voor een mogelijke ziekenhuisopname zich meer en beter verzekeren dan de rest van de populatie. Dit risico kan, binnen het gedefinieerde kader, worden beschouwd als één van de oorzaken van het bestaan van de andere, bovenvermelde risico's. Hoger vermelde risico's worden voor zover relevant voor de VMOB, regelmatig berekend en gemonitord.

Toezicht verzekeringsrisico's

Het team productbeheer en rapportering volgt de evoluties bij de verzekeringsproducten en verzekerden van nabij open brengt hierover regelmatig verslag uit bij de directie van de VMOB. Daarnaast volgt dit team ook de evoluties in de markt van de ziektekostenverzekeringen en de ontwikkelingen in de medische wereld. Hierdoor kunnen potentiële bedreigingen worden onderkend, bewaakt, kan er op worden geanticipeerd en indien nodig geremedieerd.

Een meerjarenbudget wordt opgesteld en elk kwartaal vergeleken met de vastgestelde realiteit. Op basis van deze analyse wordt het meerjarenbudget desgevallend bijgesteld. Er wordt systematisch gewerkt met back-testing om de accuraatheid van de berekening van de voorzieningen en de budgetten na te gaan. De conclusies van deze retroactieve testen helpen om de assumpties te verfijnen.

Verder levert de actuariële functie jaarlijks haar verslag af en geeft advies bij statutaire aanpassingen met een budgettaire impact. De revisor valideert elke officiële rapportering en gaat daarbij onder andere de accuraatheid van de provisieberekeningen na.

Berekening verzekeringsrisico's

De VMOB voert de berekening van haar technische voorzieningen zelf uit met eigen actuariële onderbouwde rekentools. Deze tools laten naast de berekening van de vergrijzingsreserve en best estimate ook toe om sensitiviteitsanalyses op te zetten en de impact van diverse scenario's te ensceneren. Zo kan de actuariële cel op kwantitatieve wijze alle verzekerings- technische en financiële risico's analyseren zoals: de berekening van de best estimate en de kapitaalvereisten, uitvoeren van sensitiviteitsanalyses en scenariotesten, ...

Bij de berekeningen van de vergrijzingsreserve worden volgende parameters in rekening gebracht:

- sterftetafels,
- technische interestvoet,
- kostenloading (aandeel van de totale werkingskosten in de premie),
- verwachte inflatie van de premie,
- verwachte inflatie van de schadegevallen,
- risicopremies (gemiddelde kosten en frequentie),
- lapse ratio.

Berekening van de technische voorzieningen

Er worden 3 technische voorzieningen berekend:

- De provisie voor niet-verdiende premie
- De provisie voor te betalen schade
- De vergrijzingsreserve

De cel productbeheer en rapportering (CPR) staat - in samenwerking met het financieel departement van LCM - in voor de berekeningen en bespreekt de resultaten van de berekende voorzieningen en reserves met de directie van de VMOB.

Provisie voor niet verdiende premie

Dit betreft een provisie voor de reeds gefactureerde premie(gedeelte)s waarvoor de verzekeringsperiode nog niet (helemaal) is verstreken.

Deze premies worden naar het resultaat van de effectief verzekerde periode gecorrigeerd met het bedrag van de 'niet-verdiende' premie.

De bepaling van deze provisie gebeurt geconsolideerd voor alle individuele premies die pro rata temporis uitgesplitst worden naar de toepasselijke verzekerde periodes.

Provisie te betalen schade

Met deze provisie wordt geraamd hoeveel schade, voorgevallen in een vroegere verzekeringsperiode, we in de toekomst zullen uitbetalen. Deze leggen we hiermee niet ten laste van dat toekomstige resultaat maar van het jaar van incidentie.

Deze provisie wordt bepaald op basis van historische gegevens. Uit de voorbije boekjaren wordt het aandeel van deze schade tegenover de totale schade geëxtrapoleerd naar de toekomst. De schadeafwikkeling in de hospitalisatieverzekering is vrij kort en vertoont bovendien een stabiel verloop. Bij ambulante kosten kan deze in de tijd iets meer uitgespreid zijn afhankelijk van de (wijze in schadeafhandeling per) deelwaarborg.

De cel productbeheer en rapportering bestudeert en evalueert jaarlijks de gebruikte berekeningsmethodes en hun resultaten. Na bespreking met de financieel directeur wordt voor het komende jaar de berekeningsmethode weerhouden die in de meest recente jaren de meest accurate resultaten vertoonde.

Vergrijzingsreserve

De vergrijzingsreserve is een raming van alle toekomstige schaden en alle toekomstige premies van de bestaande verzekeringsportefeuille. Indien de toekomstige premies onvoldoende zijn om de toekomstige schade te dekken, wordt er een reserve aangelegd. Volstaan de toekomstige premies wel om de toekomstige schade te dekken, dan spreken we van een negatieve vergrijzingsreserve.

De berekening van de vergrijzingsreserve gebeurt op basis van het gekende ledenbestand en met de netto-premies die van toepassing (zullen) zijn voor het eerstkomende projectiejaar.

Voor de extrapolatie naar de toekomst wordt gebruik gemaakt van diverse assumpties (parameters):

- de riskpremium (de gemiddelde schade per leeftijd en geslacht)
- de 'lapse' (kans op verlaten van de portefeuille om elke andere reden dan overlijden)
- het sterfterisico
- de 'loading' (de werkingskosten uitgedrukt in percentage van de netto-premie)
- de actualisatievoet
- de premie-inflatie
- de schade-inflatie

We verwijzen hier ook naar de Solvency II-vereisten en de diverse elementen die belangrijk zijn voor de berekening van de SCR.

Het niveau van deze parameters wordt regelmatig geactualiseerd en gebeurt als volgt:

- Riskpremium

jaarlijkse aanpassing op basis van de (laatst gekende) historische gegevens waardoor er rekening wordt gehouden met een eventueel gewijzigd facturatiegedrag van de zorgverstrekkers (bvb. aanrekening van ereloon-supplementen) of recent doorgevoerde en toekomstige waarborguitbreidingen in de polis.

- Lapse

jaarlijkse aanpassing op basis van de vaststellingen binnen de portefeuille.

- Sterftekans

telkens wordt de laatst beschikbare sterftetabel van het nationaal instituut voor statistiek gebruikt.

- Loading

jaarlijks (februari) wordt op basis van de voorbije boekhoudkundige periode berekend hoe de courante-niet-financiële kosten zich verhouden tot het totale (netto-) premievolume.

- Actualisatievoet

dit is de discontovoet waarmee we de toekomstige kasstromen actualiseren. Deze is gebaseerd op de economische groei op lange termijn die ook een indicator is voor de langetermijnrente. Deze wordt op basis van de huidige economische toestand lichtjes bijgesteld naar boven of beneden. De actualisatievoet moet representatief zijn op zeer lange termijn met als horizon de uitdoving van de portefeuille.

- Premie-inflatie

de aanpassing van de premies voor de ziekteverzekeringen is afgestemd op de consumptieprijsindex. Deze wordt gealigneerd op de lange termijn doelstelling van de Europese Centrale Bank. Deze lange termijn premie-inflatie is van kracht vanaf het vijfde jaar van de projectie. Voor de eerste 5 jaar van de projecties nemen we de voorspellingen op middellange termijn over van het Planbureau, die telkens in juni worden gepubliceerd.

- Schade-inflatie

De evolutie van de medische kosten (intra muros) is afhankelijk van diverse factoren: duur van de hospitalisatie, toename van het aantal daghospitalisaties, hogere hospitalisatiefrequentie bij ouderen, toename van de ligdagprijzen en erelonen, Daarom analyseren we jaarlijks de evolutie van het aantal hospitalisatiefacturen per regio, per type ziekenhuisopname (klassieke opname versus dagopname) en type kamer (éénpersoonkamer versus meerpersoonkamer). Voor elke van deze hospitalisatiefacturen bepalen we een gemiddeld jaarlijks stijgingspercentage. Deze percentages worden toegepast op de diverse uitgaven. Op die wijze komen we aan een gewogen gemiddeld stijgingspercentage voor de lange termijn. Naar analogie met de premie-inflatie proberen we voor de eerste vijf projectiejaren een beter op de actuele economische toestand afgesteld percentage te bepalen. We vertrekken daarvoor van de voorspelde inflatie en laten die stapsgewijs evolueren tot het lange termijn percentage voor het zesde jaar van de projectie. Vooral de toename van de ereloonsupplementen op de éénpersoonkamers is een thema dat van nabij opgevolgd wordt.

Definitie en specificatie van sensitiviteits- en scenario analyses.

In de sensitiviteitsanalyses onderzoeken we de gevoeligheid van de vergrijzingsreserve / Best Estimate na aanpassing van één van de basis-parameters.

We hanteren twee soorten scenarioanalyses:

- de korte termijn analyses (parameter testen) waarin de parameters slechts licht gewijzigd zijn;
- de lange termijn analyses (solvabiliteitstesten) die het mogelijk maken om de impact van belangrijkere fluctuaties van parameters, ten gevolge van bvb. een verandering in de economische situatie, in te schatten.

Deze analyses hebben tot doel om:

- een beter beeld te geven over de samenstelling van de vergrijzingsreserves;
- de risico's van bepaalde assumpties in parameterkeuzes beter in te schatten;
- managementinformatie te krijgen voor het premiebeleid, het beleid rond reservering van middelen en de productinnovatie.

De sensitiviteitsanalyses tonen aan dat de volgende parameters de grootste impact hebben op de vergrijzingsreserves:

- de inflatie van de premie;
- de inflatie van de schade;
- de loading;

- de lapse en de sterfte

De mate waarin een parameter impact heeft, hangt af van de aard, de samenstelling en de rendabiliteit van de verzekeringsproducten.

Materiële wijziging in factoren die de vergrijzingsreserve bepalen

In 2019 wijzigde, na goedkeuring van de controlerende overheid, de premiestructuur van het CM-MediKo Plan. Het verlaten van de genivelleerde premiestructuur zorgt er, in combinatie met de andere doorgevoerde herstelmaatregelen, voor dat de eerder aangelegde vergrijzingsreserve voor dit product stelselmatig kan worden afgebouwd.

B.3.1.1.2. Beheer van activa en passiva

De VMOB beschikt over een actuariële rekenmotor die werd ontwikkeld door een extern actuarisbureau. Deze rekenmotor maakt het mogelijk om de activa en passiva beter op elkaar af te stemmen (Asset & Liability Management). Een betere afstemming laat ook toe om het renterisico (zoals gedefinieerd in de risicocartografie) te beheersen. Deze motor is dynamisch in ontwikkeling om up-to-date te zijn met de laatste actualiteiten in de situatie van de VMOB.

B.3.1.1.3. Beheer van het beleggingsrisico

Om het beleggingsrisico te beperken volgt de VMOB een strikt beleggingsbeleid dat steunt op de volgende pijlers:

- er wordt gestreefd naar een goede afstemming van activa en verplichtingen. De activa die tegenover de technische voorzieningen staan, zijn belegd op een wijze die strookt met de aard en de looptijd van de verplichtingen;
- de samenstelling van de obligatieportefeuilles moet voldoen aan duidelijke beleggingscriteria, en durations, deels volgens even strenge als de wettelijke mutualistische criteria;
- een meerderheid van het beheer is uitbesteed aan externe professionele portefeuillebeheerders die op regelmatige basis rapporteren aan de VMOB en daarbij ook middels een compliance rapport aantoont aan de voorgeschreven regels te voldoen.
- Diversificatie wordt parallel met de groei van de belegde middelen uitgebreid: diverse vastrentende producten van diverse uitgevers worden gecombineerd met een gelimiteerd aandelengedeelte, dat aan strenge vereisten moet voldoen. Risicovrije bancaire producten met vaste rentevoeten en kapitaalgarantie vullen aan.
- De totaliteit van beleggingen en cash-middelen wordt gemonitord door directie, Comité voor beleggingsbeleid, en risico-en auditcomité, in een dashboard. Hierbij wordt onder andere in kaart gebracht of de beleggingsregels inzake diversificatie worden gerespecteerd evenals de verhouding tussen beleggingen in discretionair en buiten-discretionair beheer, de verhouding tussen beleggingen op korte en lange termijn, ...

Beleggingscriteria

Het Comité voor Beleggingsbeleid (zie punt 1.1.6.) heeft ook voor 2019 de volgende criteria waaraan de verschillende types van portefeuilles en de BEVEK op elk moment dienen te voldoen, gevalideerd:

- er wordt in hoofdzaak belegd in vastrentende effecten;
- via de BEVEK kan een gelimiteerd deel van de lange termijnbeleggingen in (kwalitatieve) aandelen worden geplaatst;
- de criteria vermeld in het KB van 13/11/2002 van toepassing op de ziekenfondsen en landsbonden moeten worden nageleefd voor een groot deel van de portefeuilles in discretionair beheer;
- elke vorm van belegging moet het in 2019 gefinaliseerde intern opgestelde SRI - beleid volgen (actief vanaf 2020);
- regels inzake minimum kredietwaardigheid alvorens een titel kan worden aangekocht;
- regels m.b.t. de concentratie per type emittent: overheden en kredietinstellingen;
- regels m.b.t. de concentratie per emittent in functie van zijn kredietwaardigheid ;
- regels m.b.t. de concentratie van de landen in functie van hun rating en de omvang van hun uitstaande schuld;
- minimum voorwaarden met betrekking tot het emissievolume van een obligatielening waarin wordt belegd;
- regels inzake minimum en maximum 'modified duration' van de portefeuille.

Met deze beleggingscriteria streeft de VMOB ernaar het geheel van de financiële risico's uit de risicocartografie te beheersen.

Deze beleggingscriteria zijn geen statisch gegeven. Zij worden door het Comité voor Beleggingsbeleid regelmatig geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

Externe professionele portefeuillebeheerder

Het beheer van de obligatieportefeuilles en BEVEK wordt uitbesteed aan een professionele beheerder. De beheerder staat via zijn eigen riskmanagement garant voor de naleving van het opgelegde beleggingskader. In die zin geeft de beheerder dus mee vorm aan de eerste verdedigingslinie voor de financiële risico's.

De externe beheerder heeft als opdracht om binnen de grenzen van het beleggingskader en onder actief toezicht door de beheerders van de VMOB de beste beleggingskeuzes te maken. Deze portefeuillebeheerder moet aan de VMOB maandelijks gedetailleerd over de status van de portefeuille rapporteren.

Rol van de risk officer finance en verzekeringen van LCM

VMOB doet voor de beheersing van het beleggingsrisico een beroep op de 'risk officer finance en verzekeringen' die tewerkgesteld is binnen het financieel departement. Periodiek bereidt hij een risicorapportering voor van de beleggingsportefeuilles van de VMOB. Hierin wordt zowel voor de portefeuille op korte termijn als de portefeuille op middellange termijn en de BEVEK nagegaan of de verschillende beleggingslimieten worden nageleefd.

De volgende zaken worden geverifieerd:

- minimum aankoop rating op basis van de grote ratingbureau's;
- concentratie per type emittent;
- concentratie per land;
- concentratie per rating categorie;
- average maturity en modified duration van de portefeuille
- concentratie aandelen
-

De risicobeheerfunctie van de VMOB ziet er in het kader van de tweedelijns verdedigingslinie op toe dat deze controles tijdig en correct worden uitgevoerd.

Het Comité voor beleggingsbeleid wordt op regelmatige basis in samenspraak met deze functie georganiseerd om de beleggingskeuzes en -evoluties, en -risico in comité te gaan evalueren.

B.3.1.1.4. Beheer van het liquiditeitsrisico

Een nauwkeurige opmaak en opvolging van het budget evenals een gedetailleerd thesauriebeleid leidt ook tot een vermindering van het liquiditeitsrisico van de VMOB en zorgt ervoor dat de nodige fondsen voorhanden zijn wanneer nodig. Hierdoor wordt de blootstelling van de VMOB aan tussentijdse marktwaaide-schommelingen in de obligatieportefeuille beperkt aangezien onvoorziene desinvesteringen tot een minimum kunnen worden beperkt.

B.3.1.1.5. Beheer van het operationeel risico

De VMOB heeft zijn relevante operationele processen in kaart gebracht en deze geanalyseerd, rekening houdend met het belang van het proces voor de onderneming en met de complexiteit van het proces.

Deze analyse bestaat in eerste instantie uit een definitiefase waarin de definiëring en afbakening gebeurt van de risico's die bepalend zijn voor het risicobeheer.

Vervolgens worden de restrisico's in de belangrijkste bedrijfsprocessen geïdentificeerd en gewogen in functie van hun impact en frequentie. Voor deze risico's bepaalt het management maatregelen om ze onder controle te brengen of houden.

B.3.1.2 Integratie van het risicobeheersysteem in de organisatiestructuur en de besluitvorming

Het voltallige managementteam vergadert op initiatief van de risicobeheerfunctie regelmatig over de risico's die de onderneming in al haar domeinen loopt. Ondersteund door onder ander de input van de operationele diensten worden aan de hand van brainstormsessies en workshops de situaties in kaart gebracht die een potentiële bedreiging vormen voor de doelstellingen van de onderneming. De risicobeheerfunctie neemt daarnaast als onderdeel van haar jaaractieplan het initiatief om de operationele diensten te ondersteunen bij het screenen van hun processen en procedures op potentiële risico's.

Incidenten die zich eender waar in de organisatie voordoen dienen te worden gemeld en geregistreerd in de daartoe voorziene incidententool. Deze incidenten kunnen een indicatie zijn van nog niet geïdentificeerde risico's. Maandelijks worden de incidenten met een informaticaluik en de risico's waarmee ze verband houden besproken op de service meeting

met vertegenwoordigers van de operationele diensten, de IT-dienst en de risicobeheerfunctie. De operationele incidenten en risico's worden minstens twee maal per jaar besproken in de schoot van het Operationeel Risicocomité.

De geïdentificeerde risico's worden beheerd in de centrale risicobeheertool die naast een beschrijving van de risico's ook een beoordeling bevat (kans en impact), het aanvaardingsniveau en alle recurrente en specifieke acties die samen het jaaractieplan vormen van de VMOB.

Het resultaat van de risico analyse en de gedefinieerde beheersingsmaatregelen worden door de risk manager toegelicht aan het risico- en auditcomité en op een geaggregeerd niveau aan de Raad van Bestuur. Beide bestuursorganen hebben daarbij de mogelijkheid extra duiding te bekomen en, in functie van de risico appetijt, desgevallend andere prioriteiten te bepalen dan deze die door het management worden voorgesteld.

De opvolging van de implementatie van de beheersingsmaatregelen wordt regelmatig besproken binnen het managementteam. De risk manager rapporteert over de voortgang aan zowel het risico- en auditcomité als aan de Raad van Bestuur. Jaarlijks wordt aan beide organen eveneens de evolutie van het risiconiveau in de voorbije periode toegelicht.

Ook wanneer de VMOB belangrijke wijzigingen in de waarborgen van de verzekeringsproducten plant wordt bovenstaand analyseproces doorlopen, weliswaar specifiek toegespitst op het voorliggende project. De resultaten ervan maken deel uit van het projectdossier en worden op die manier meegenomen in de beslissing van de Raad van Bestuur en finaal van de Algemene Vergadering.

Belangrijk objectief hierbij is het kunnen realiseren van de doelstellingen die de VMOB zich heeft gesteld met de vooropgestelde middelen en in lijn met de uitgewerkte strategie.

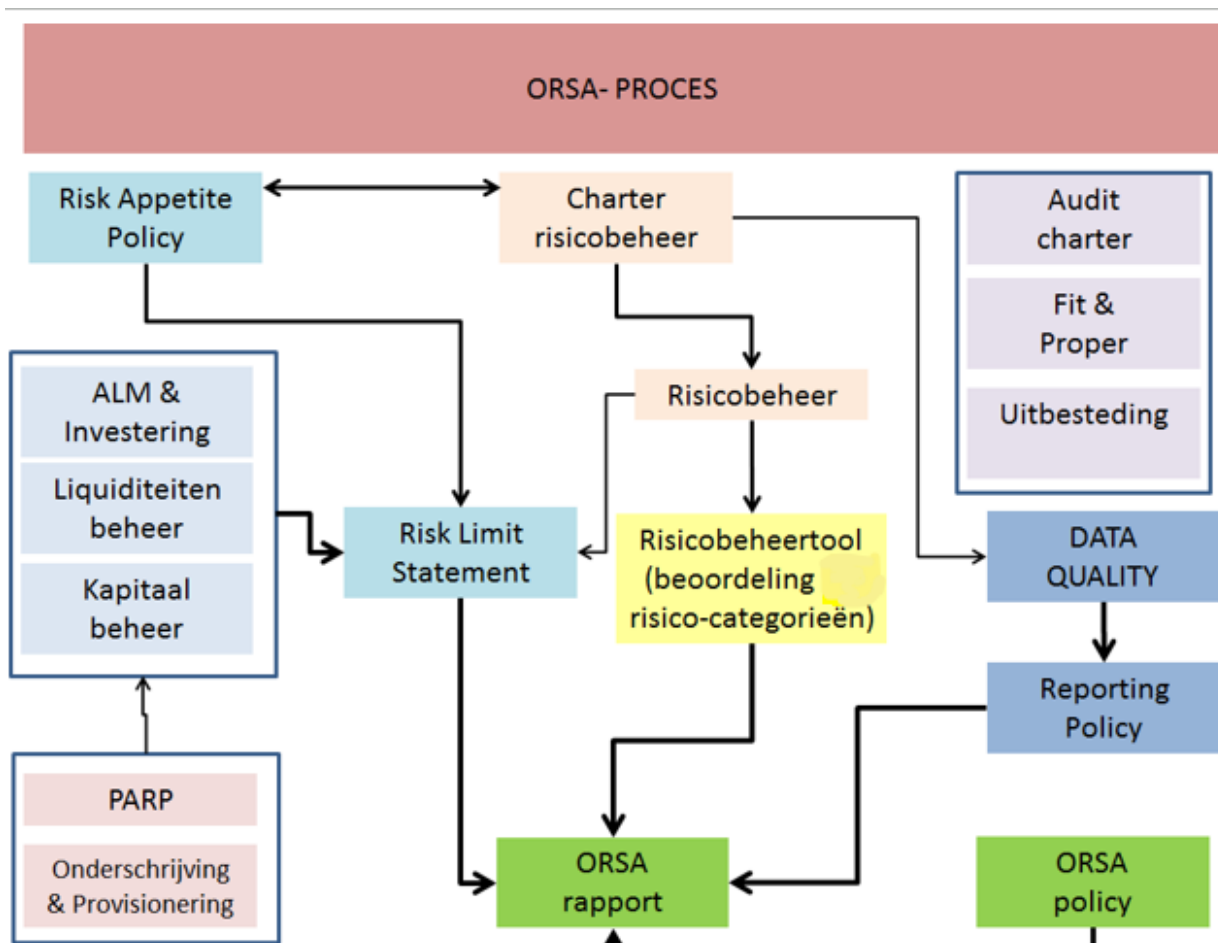
B.3.2. Beoordeling van het eigen risico en solvabiliteit (ORSA)

Zoals art. 91 van de Solvency II-wet voorschrijft, beoordeelt de VMOB in het kader van haar risicobeheersysteem minstens een keer per jaar en wanneer zich een significante wijziging voordoet in het risicoprofiel van de onderneming haar eigen risico en solvabiliteit. Elke ORSA wordt besproken in het Risico- en Auditcomité en ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Bestuur van de onderneming.

Bij deze beoordeling wordt een uitspraak gedaan over de volgende zaken:

- de algemene solvabiliteitsbehoeften waarbij rekening wordt gehouden met het risicoprofiel, de risicotolerantielimieten en de strategie van de VMOB;
- de continue naleving van de vastgelegde kapitaalvereisten en de technische voorzieningen;
- de mate waarin het risicoprofiel van de VMOB afwijkt van de hypothesen op basis waarvan het solvabiliteitskapitaalvereiste werd vastgelegd.
- de mate waarin de VMOB bestand is tegen een aantal uitzonderlijke of pessimistische scenario's (sensitiviteitsanalyse) en de vergelijking met het basisscenario dat gebaseerd is op het meerjarenbudget.

Om deze oefening mogelijk te maken heeft de VMOB een coherent geheel uitgetekend waarbij de diverse (risk) policies, het risicobeheersysteem en de interne controlesystemen van de VMOB met elkaar geïntegreerd worden. Dit geheel vormt de basis voor het ORSA-beleid van de VMOB en kan schematisch als volgt worden samengevat.

B.3.3. Risicobeheerfunctie

De risicobeheerfunctie wordt gecumuleerd met de compliance functie en de data protection functie en is ingevuld door de risk, compliance en data protection officer. De risk, compliance en data protection officer functioneert in zijn hoedanigheid rechtstreeks, maar onafhankelijk, onder de directie van de VMOB. Hij maakt geen deel uit van het Directiecomité. De VMOB maakt gebruik van de wettelijke mogelijkheid om de risk officer op managementniveau in te zetten. Hij is in die hoedanigheid steeds aanwezig op de vergaderingen van het managementteam van de VMOB (i.e. Directiecomité, managers schade- en bemiddelingsactiviteiten) en heeft toegang tot alle beleidsdocumenten (of kan ze desgevallend opvragen) zodat hij van nabij de bedrijfsactiviteiten kan volgen en actief zijn rol kan opnemen. De risicobeheerfunctie zit de vergaderingen van het operationeel risicocomité voor en brengt op regelmatige basis verslag uit aan het Risico- en Auditcomité evenals aan de Raad van Bestuur. Desgewenst kan de risicobeheerfunctie zich rechtstreeks tot de voorzitter van de Raad van Bestuur wenden.

De risicobeheerfunctie zorgt ervoor dat alle significante risico's van de VMOB worden gedetecteerd, gemonitord, gemeten, beheerd en intern en extern worden gerapporteerd. De risicobeheerfunctie wordt actief betrokken bij het bepalen van de risicostrategie en alle beleidsbeslissingen die een belangrijke invloed kunnen hebben op de risico's van de onderneming.

De risicobeheerfunctie heeft onder meer de volgende taken:

- staat de Raad van Bestuur, het Risico- en Auditcomité, het Directiecomité en de andere controlefuncties bij met het oog op een doeltreffende werking van het risicobeheersysteem;
- monitort het risicobeheersysteem en het algemeen risicoprofiel van de VMOB als geheel;
- brengt gedetailleerd verslag uit over de risicoblootstelling en adviseert de Raad van Bestuur, het Risico- en Auditcomité en het Directiecomité over risicobeheeraangelegenheden;
- onderkent en beoordeelt nieuwe risico's die opduiken;
- ziet toe op de samenhang tussen de diverse rapporteringen die aan de CDZ en de NBB worden overgemaakt, voor wat de risicoaspecten betreft.
- draagt bij aan het creëren van een risicobewustzijn in alle lagen van de organisatie.
-

De risicobeheerfunctie volgt samen met het managementteam van de VMOB de voortgang op van de realisatie van de beheersingsmaatregelen. Aan de hand daarvan wordt de risicoblootstelling regelmatig aan een nieuwe evaluatie onderworpen. Deze evolutie wordt minstens jaarlijks rechtstreeks aan de Raad van Bestuur gerapporteerd.

De risicobeheerfunctie wakkerd het risicobewustzijn binnen de ganse organisatie aan door het publiceren van risico gerelateerde teksten in de VMOB-nieuwsbrieven, het mee ontwikkelen van opleidingspakketten en het organiseren van vormingen rond risico gerelateerde thema's.

B.3.4. Noodplannen

B.3.4.1. Continuïteitsbeleid

De VMOB moet voor het geheel van zijn activiteiten de continuïteit kunnen garanderen. Bij eventuele onderbrekingen van de systemen of cruciale bedrijfsprocessen moet binnen een aanvaardbare termijn de activiteit kunnen hervat worden om de afgesproken serviceniveaus aan te houden of te kunnen herstellen.

Bij een onderbreking van de IT-systemen kan de VMOB rekenen op de voorziene maatregelen binnen het IT-departement die ervoor zorgen dat kritieke gegevens en bedrijfsfuncties beschermd zijn en de verzekeringsactiviteiten kunnen worden verdergezet. De CISO is aanwezig op alle Risico- en Auditcomités en brengt er regelmatig de stand van zaken over het Disaster Avoidance Program (DAP) en Business Continuïteits Programma (BCP). Regelmatig worden er testen uitgevoerd op de systemen om na te gaan of de fall-back systemen hun werk doen.

Voor de eigen bedrijfsprocessen (verzekeringsbemiddeling en schadebeheer) gebeuren de activiteiten op diverse locaties. Dat zorgt ervoor dat deze cruciale processen steeds kunnen worden verder gezet bij calamiteiten (zie verder bij noodplannen). Voor de meeste functies binnen de VMOB zijn doublures voorzien.

In de uitbestedingsovereenkomsten komt het continuïteitsbeleid van de activiteit aan bod. Bij de jaarlijkse evaluatiegesprekken wordt nagegaan of de leverancier van de uitbestede activiteit de continuïteit ook kan waarborgen.

Incidenten m.b.t. continuïteit krijgen steeds een prioritaire behandeling. De Business Program Manager neemt steeds het eigenaarschap ten volle op om de werkzaamheden zo snel mogelijk te kunnen hervatten en desgevallend een crisismeeting op te zetten met het managementteam.

B.3.4.2. Noodplannen

Naast het hierboven beschreven continuïteitsbeleid werden er door de VMOB ook noodplannen uitgewerkt. Het beheer van de verzekeringscontracten vindt plaats in de ziekenfondsen. Door de veiligheidscoördinatoren van de ziekenfondsen en de CISO van de Landsbond werden noodplannen uitgewerkt om bij niet-IT-gerelateerde calamiteiten het polisbeheer op korte termijn elders verder te zetten.

B.4. Interne controlesysteem

B.4.1. Methodiek

Het risicobeheersysteem van de VMOB steunt op drie verdedigingslinies. Elke linie heeft duidelijk omschreven verantwoordelijkheden en dient zijn specifieke rol te spelen in het risicobeheerproces.

De eerste verdedigingslinie

De eerste verdedigingslinie situeert zich in de operationele diensten van de VMOB en de verbonden verzekeringsagenten, inclusief het eerstelijnsmanagement.

De verzekeringsagenten worden voor bepaalde eerstelijnscontroles aangestuurd en/of bijgestaan door de VMOB-coördinatoren die zich op hun beurt kunnen laten ondersteunen door de compliance cel.

Daarnaast worden ook specifieke eerstelijnscontroles uitgevoerd door de cel productbeheer en rapportering.

De organisatie van de eerstelijnscontroles in de uitbestede diensten en de resultaten van de daar uitgevoerde controles worden minstens jaarlijks besproken bij de evaluatie van de uitbestede activiteiten.

De eerste linie kan bij de dagelijks uitoefening van de operationele taken geconfronteerd worden met een brede waaier aan incidenten. Het is de rol van deze linie om hierop gepast te anticiperen of te reageren.

De eerste linie wordt geacht de vastgestelde incidenten te melden bij VMOB via de meldingsprocedure zodat deze worden geregistreerd in de incidententool, maatregelen worden genomen en verdere opvolging kan gebeuren door de risicobeheerfunctie.

De tweede verdedigingslinie

In de tweede verdedigingslinie bevinden zich de functies die specifiek zijn ingericht in het kader van risico-opvolging en -identificatie. Deze functies staan onafhankelijk en los van de risicodragende activiteiten van de onderneming. De risicobeheerfunctie van de VMOB speelt hierbij een belangrijke rol en wordt hierin bijgestaan door onder meer de actuariële cel, de risk officer finance en verzekeringen, de CISO van de landsbond en de data protection officer.

De tweede verdedigingslinie informeert op systematische wijze de derde linie over de gemaakte vaststellingen.

Volgens een vastgelegde procedure moeten alle incidenten in de bedrijfsvoering worden geregistreerd in een centrale incidententool. De incidententool wordt beheerd door de Business Program Manager van de VMOB. Die zorgt er onder meer voor dat de incidenten maximaal worden geaccepteerd en correct worden gerapporteerd in de tool. Het managementteam heeft inzage in deze rapporteringstool. Op de vergaderingen van het managementteam is een stand van zaken van de incidententool een vast agendapunt. Wanneer nodig wordt een ad hoc overleg gehouden om belangrijke incidenten meteen aan te pakken. De risk manager zorgt ervoor dat de risico's worden besproken en dat de prevalentie en de ernst ervan een rol spelen in de risicoscoring van de risicobeheertool.

Naast de incidentenrapportering is ook het klachtenmanagement van de VMOB een belangrijk hulpmiddel voor het identificeren van eventuele opduikende risico's. Alle gemelde klachten binnen de VMOB en de verbonden verzekeringsagenten worden centraal geregistreerd en geanalyseerd door de klachtencoördinator van de VMOB.

De derde verdedigingslinie

De derde verdedigingslinie is de bevoegdheid van de Interne Audit, het Risico- en Auditcomité, het Directiecomité en de Raad van Bestuur.

Het is de verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur dat de VMOB beschikt over een performant interne controlesysteem en een doeltreffende organisatie van het risicobeheer. De rol van de directie bestaat erin de eerste en tweede verdedigingslinie in te richten in de praktijk. De Interne audit formuleert een onafhankelijk oordeel over de werking van beide linies en rapporteert hierover aan het Risico- en Auditcomité.

B.4.2. Concept en werking van het Interne controlesysteem

De leidraad van het risicosysteem van de VMOB is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- risicobeheersing en interne controle zijn een zorg van iedereen in de organisatie;
- risicobeheersing en interne controle vormen een continu, terugkerend proces;
- risicobeheersing en interne controle richten zich niet enkel op de bedreigingen maar ook op de opportuniteiten;
- risicobeheersing en interne controle stellen ons in de mogelijkheid om risico's te beperken en te beheersen.
- een toestand zonder risico's bestaat niet.

Het interne controle- en risicobeheersysteem is aangepast aan de specifieke kenmerken en de proportionaliteit van de VMOB op het gebied van de omvang, de structuur en de activiteiten.

Referentiekader voor de evaluatie van het interne controlesysteem

De VMOB gebruikt voor de evaluatie van het interne controlesysteem 'COSO', een referentiekader opgesteld door Amerikaanse commissie 'Committee of Sponsoring Organisations of the Treadway Commission', afgekort COSO.

Dit referentiekader omvat naast een standaarddefinitie voor interne controle ook een model ter evaluatie van de doeltreffendheid ervan, met het oog op een breed gebruik door verschillende types van organisaties.

Het interne controlesysteem wordt er gedefinieerd als een geheel van maatregelen ontworpen en geïmplementeerd door de personen die de onderneming besturen, de directie en andere personeelsleden en dit met het oog op een grotere zekerheid bij het realiseren van de objectieven die de onderneming zich zelf heeft opgelegd in functie van haar strategie. Anders gesteld, interne controle wordt ingericht als antwoord op de risico's die de verwezenlijking van deze objectieven bedreigen.

De VMOB maakt gebruik van de tweede versie van het COSO model: 'COSO 2 -Enterprise Risk management framework', afgekort 'COSO 2'. Deze versie integreert het volledige risicobeheer.

De COSO 2 versie is verder compatibel met de 'Own Risk Self Assessment - ORSA' onder Solvency II.

COSO 2: een driedimensionale aanpak

Op basis van het COSO 2 model wordt een interne controlemaatregel driedimensionaal geëvalueerd:

- de doelstellingen van de controle;
- de karakteristieken van de controle;
- het niveau van de controle.

Deze drie dimensies worden verder toegelicht.

De doelstellingen van de interne controle

De doelstellingen van een interne controlemaatregel dienen volgens COSO 2 te worden onderverdeeld in vier onderliggende categorieën:

- strategisch: doelstelling die bijdraagt aan het doel van de organisatie;
- operationeel: doelstelling die bijdraagt aan een doeltreffend en doelmatig gebruik van de werkmiddelen;
- rapportering: doelstelling die bijdraagt aan een betrouwbare verslaggeving;
- conformiteit: doelstelling die bijdraagt tot respect voor het wettelijk en prudentieel kader.

Het kan dat onze organisatie met een specifieke interne controlemaatregel verschillende objectieven nastreeft.

De karakteristieken van de interne controle

Aan de hand van onderstaande criteria analyseren we elke interne controlemaatregel op een gestandaardiseerde manier om de doeltreffendheid ervan te beoordelen.

1. De controle omgeving

Het betreft de bedrijfscultuur van de onderneming. Er wordt over gewaakt dat de medewerkers voldoende gesensibiliseerd zijn voor de risico's waaraan de onderneming is blootgesteld en de noodzaak om deze risico's op te volgen en te beheersen. De onderzochte interne controlemaatregelen dragen bij tot deze sensibilisering van de medewerkers. Een dergelijke bedrijfscultuur is een noodzakelijk fundament voor het risicobeheer. De VMOB kiest voor een duidelijke afbakening en definiëring van de bevoegdheden, de aanwezigheid

van voldoende mensen met de juiste competenties, een betrouwbaar rapporteringsproces, duidelijke procedures beschreven in een centraal vademecum en een geschikte informatica-omgeving.

2. De risico analyse

Dit is het onderzoek naar de mate waarin de interne controlemaatregel een bijdrage levert aan het identificeren en analyseren van de risico's (kans & impact) die het realiseren van de doelstellingen van de VMOB kunnen bemoeilijken of verhinderen.

3. De controle activiteiten

De betrokken interne controlemaatregel dient bij te dragen tot het voorkomen van de risico's, of het beperken van de impact ervan. Typische maatregelen in dit verband zijn: functiescheiding, dubbele handtekening, beperkte toegang tot gebouwen, registratie van digitale acties, ...

4. Informatie en communicatie

De onderzochte interne controlemaatregel dient bij te dragen tot de verspreiding van betrouwbare en relevante informatie doorheen het bedrijf. Dit is van belang opdat elke medewerker zijn verantwoordelijkheden inzake het beheersen van risico's correct kan uitvoeren.

5. Opvolging van het systeem van interne controle

Het systeem van interne controle wordt regelmatig in vraag gesteld, o.a. op basis van analyses en opmerkingen van de interne audit, alsook van de commissaris revisor. De interne controlemaatregel dient direct of indirect bij te dragen tot een dergelijke opvolging.

Deze algemene karakteristieken zullen worden toegepast binnen de specifieke VMOB context.

In de Risicobeheertool van de VMOB worden de risico's en de bijhorende interne controlemaatregelen geïntegreerd en gecatalogiseerd op basis van de risicocategorieën en de bovenvermelde criteria.

Eenzelfde controlemaatregel kan voorkomen in verschillende bedrijfsprocessen, of zelfs meerdere malen in eenzelfde bedrijfsproces. Met het oog op een eenduidige identificatie worden in de uitgetekende bedrijfsprocessen (BPM) de interne controlemaatregelen aangeduid.

Het niveau van de controle

Met het niveau van de controle wordt bedoeld welke functie in de organisatie verantwoordelijk is voor de betrokken interne controlemaatregel. In het licht van onze bedrijfsstructuur beschouwen we slechts twee niveaus van controle:

- Interne controle uitgevoerd door de uitvoerende functies in een specifiek bedrijfsproces;
- Interne controle uitgevoerd door de controleerende functies of de beheersfunctie in alle functies van de activiteiten van de VMOB en zijn partners waarmee een uitbestedingsovereenkomst werd afgesloten.

Beoordeling van de interne controlemaatregelen en weging van de risico's

De vermelde stappen uit de definitiefase:

- opstellen van de risicocartografie;
- identificatie van de relevante bedrijfsprocessen;
- inventaris en karakterisering van de bestaande interne controlemaatregelen (IC) voor elk bedrijfsproces volgens de COSO methode.

De Risicobeheertool van de VMOB zorgt voor een structurele opvolging en evaluatie van het effect van de bestaande IC-maatregelen om alle risico's inherent aan een bedrijfsproces te verminderen of te beheersen.

Het actieplan van de VMOB m.b.t. het risicobeheer is het resultaat van de vier volgende stappen die geïnspireerd zijn op de COSO 2 methodologie:

- definiëring van de objectieven;
- incidenten rapportering;
- risicoweging;
- acties m.b.t. de restrisico's.

Definiëring objectieven voor elk bedrijfsproces

De objectieven worden gedefinieerd op basis van de vier dimensies voorgeschreven door het COSO referentiekader:

- strategisch,
- operationeel,
- rapportering,
- conformiteit.

Identificeren van de risico's a.d.h.v. incidentenrapportering

Vervolgens worden voor elk relevant bedrijfsproces de pertinente risico's, zoals gedefinieerd in de cartografie, geïdentificeerd. Dit gebeurt onder andere aan de hand van de incidententool. Er bestaat een procedure die alle betrokken actoren volgen om een incident te melden. Ook de klachtenprocedure voorziet in de registratie van signalen van klanten, die als incident kunnen beschouwd worden.

De gerapporteerde incidenten laten toe om de brug te leggen tussen de risicocartografie van de onderneming en de risico's aanwezig in het betrokken bedrijfsproces.

De incidententool wordt beheerd door de business program manager en opgevolgd door de risicobeheerfunctie van de VMOB. Op het overleg van het managementteam worden de incidenten regelmatig besproken en actieplannen uitgewerkt en opgevolgd.

Maandelijks is er een opvolgingsmeeting over de IT-gerelateerde incidenten, hun impact en de ondernomen acties en maatregelen om het incident zo snel mogelijk te verhelpen.

Telkens indien de situatie dit vereist, maar minstens 2x per jaar vergadert het operationeel risicocomité over de incidenten van de voorbije periode waarbij de focus vooral ligt op de genomen structurele maatregelen.

Risicoweging

Tot slot worden voor elk relevant bedrijfsproces de risico's beoordeeld om finaal de restrisico's te identificeren.

Elk risico wordt beoordeeld op basis van de twee onderliggende dimensies en de bijhorende schaal:

- kans van voorkomen

Niveau	Kans	Beschrijving
1	Uitzonderlijk	Doet zich uiterst zelden voor
2	Zelden	Komt zelden voor
3	Mogelijks	Komt al eens voor
4	Waarschijnlijk	Komt regelmatig voor
5	Bijna zeker	Doet zich in de meeste gevallen voor

- impact op de realisatie van één of meer doelstellingen van het proces.

Niveau	Impact	Beschrijving
1	Zeer beperkt	De uitvoering van het proces is niet in gevaar, de doelstellingen kunnen worden gerealiseerd
2	Beperkt	De realisatie van minstens één doelstelling van het proces wordt mogelijks bemoeilijkt
3	Matig	De realisatie van minstens één doelstelling van het proces wordt bemoeilijkt / is mogelijks in gevaar
4	Zwaar	De realisatie van minstens één doelstelling van het proces is in gevaar.
5	Zeer zwaar	Minstens één doelstelling van het proces kan niet meer worden gerealiseerd.

De weging van elk risico gebeurt door het managementteam, jaarlijks voor het geheel van de Risicobeheertool en ad hoc bij specifieke evoluties van bepaalde risico's. Bij elke herevaluatie wordt bekeken welke de risicoscores waren van de laatste meting, wat de impact is geweest van de geplande beheersmaatregel en hoe groot het residueel risico is. In functie van het residueel risico wordt nagegaan welke recurrente of specifieke controlematregelen nodig zijn en waar de prioriteiten liggen in de nieuwe actieplannen. Er wordt een inschatting gemaakt van de verwachte evolutie van het residueel risico ervan uitgaande dat de nieuwe actieplannen doeltreffend zijn.

Om de doeltreffendheid en maturiteit van elke interne controlematregel te evalueren wordt gewerkt met de volgende scores:

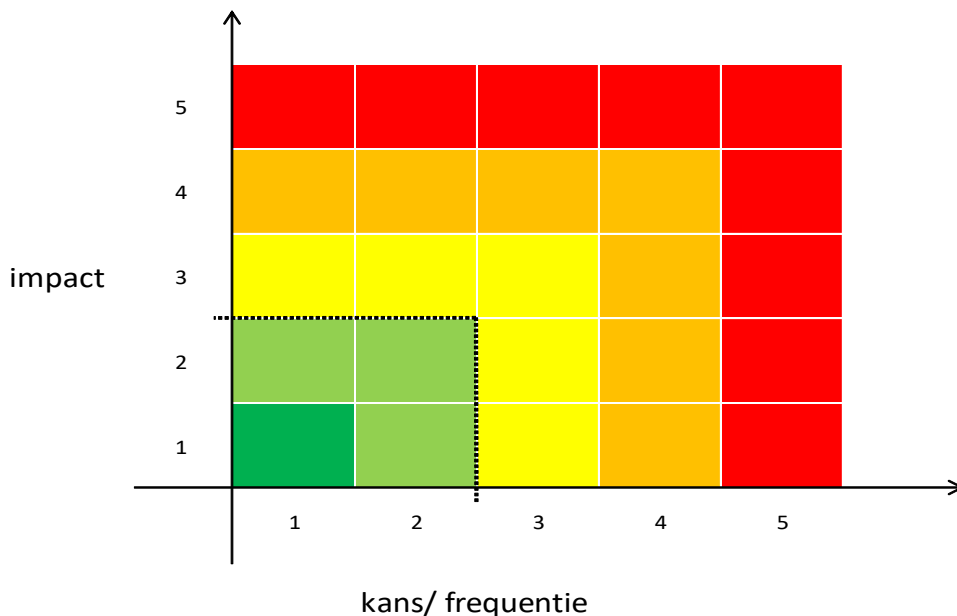
A: het betreft IC-maatregelen die substantieel bijdragen tot een betere beheersing van het betrokken risico. Bvb: IC-maatregelen die uitvoerig zijn gedocumenteerd en waarvan de medewerkers duidelijk de toegevoegde waarde inzien.

B: het betreft IC-maatregelen die in correcte mate bijdragen tot een betere beheersing van het betrokken risico. Bvb: IC-maatregelen die voldoende zijn gestandaardiseerd maar waarvan de doeltreffendheid kan worden verbeterd door een betere afstemming op andere IC-maatregelen of door een betere motivering van de medewerkers om ze toe te passen in het proces.

C: het betreft IC-maatregelen die nauwelijks bijdragen tot een betere beheersing van het betrokken risico. Bvb: IC-maatregelen die niet systematisch worden toegepast.

Nadat elk risico is gewogen op basis van beide dimensies (kans & impact), kunnen ze worden uitgezet op onder vermelde grafiek.

Om de restrisiko's te detecteren wordt voor elke risico rekening gehouden met de hoogste van beide scores. Risico's met minstens één score hoger dan 2 worden als restrisiko's beschouwd. Dit betekent dat al de risico's vermeld in de gele, oranje en rode zone in onderstaande grafiek als restrisiko's worden beschouwd.

Figuur 4 : weging van de restrisiko's in functie van hun kans op voorkomen en impact

Reactie m.b.t. de restrisiko's

Het managementteam dient zich uit te spreken over elk van de geïdentificeerde restrisiko's binnen het betrokken bedrijfsproces.

Er zijn drie mogelijke acties in functie van de risico-appetijt:

- aanvaarding: we aanvaarden dit risico in zijn huidige vorm;
- voorkomen: we grijpen in op de oorzaken van het risico zodat het zich niet meer kan voordoen;
- opvolging en bijkomende acties: het managementteam neemt maatregelen die de kans en/of de impact van het risico gunstig beïnvloeden.

Risicobeheertool - een dynamisch risicobeheer - en interne controlesysteem

De Risicobeheertool die de VMOB gebruikt is een dynamisch systeem in die zin dat bij het begin van het kalenderjaar het risiconiveau (aan de hand van kans en impact) voor elk van de gedefinieerde risicocategorieën wordt bepaald. In functie van deze beoordeling worden de jaaractieplannen voor de diverse domeinen en activiteiten uitgewerkt. Vervolgens wordt ingeschat wat de impact van deze plannen op de risicobeoordeling zal zijn. Het managementteam zal vervolgens voor elke categorie een actie voorstellen zoals hierboven beschreven (aanvaarding, voorkomen of opvolging en bijkomende acties). Het resultaat van dit voorstel wordt vervolgens voorgelegd aan het Risico- en

Auditcomité. De vorderingen van de actieplannen worden opgevolgd door het management team en de risicobeheerfunctie. Aanpassingen worden voorgesteld wanneer nodig. Nieuwe risico's worden gedetecteerd via: de incidententool, de klachtenprocedure, de risicomonitoring en de uitgevoerde audits. Bijkomende acties worden op het managementteam voorgesteld en besproken om de risico's onder controle te houden.

Het Risico- en Auditcomité wordt geïnformeerd over de jaarlijkse evaluatie-oefening en jaaractieplannen en de ad hoc evoluties tijdens het jaar.

De Raad van Bestuur wordt eveneens geïnformeerd en bepaalt de risico-appetijt voor elk van de risicocategorieën. Momenteel wordt ervan uitgegaan dat alle risico's waarvan de score voor impact en/of kans drie of hoger is (we spreken van restrisico's), moeten ingedekt worden door actieve controlemaatregelen waarvan de resultaten door het RAC worden opgevolgd.

B.4.2. Compliancefunctie

De compliancefunctie wordt ingevuld door een compliance officer die tevens verantwoordelijk is voor de risicobeheerfunctie. Ten einde de continuïteit inzake compliance te waarborgen werd deze in 2019 bijgestaan door een extra medewerker compliance. De compliance officer en compliance medewerker beschikken over de nodige bekwaamheid, integriteit en discretie (cfr. Circulaire 'Fit & Proper') en functioneren in deze hoedanigheid onafhankelijk en ressorteren rechtstreeks onder de directie.

Daarnaast doet de VMOB beroep op de compliancecel. Dit is een groep van medewerkers uit de operationele diensten die op regelmatige basis samenkomt en mee nadenkt over de op de VMOB toepasselijke compliance issues. Zij staat ook in voor de uitvoering en coördinatie van bepaalde eerstelijnscontroles waarover zij vervolgens rapporteren aan de compliance officer. In opdracht van de compliancefunctie kunnen deze medewerkers ook ingezet worden in het kader van het informeren en voorlichten van de medewerkers in hun vakdomein over compliance gerelateerde onderwerpen. Zij bieden ook ondersteuning aan de compliancefunctie bij de uitvoering van tweedelijnscontroles over onderwerpen buiten hun eigen operationeel deeldomein.

De compliance officer ziet erop toe dat de regels die verband houden met de integriteit van het verzekeringsberoep worden nageleefd in alle uitzichten van de VMOB en identificeert en analyseert de mogelijke risico's die de VMOB in deze loopt.

De compliance-officer brengt regelmatig verslag uit aan het Directiecomité en het Risico- en Auditcomité over zijn bevindingen m.b.t. compliance. De Compliance Officer rapporteert minstens een keer per jaar rechtstreeks aan de Raad van Bestuur over het complianceverslag.

De compliancefunctie speelt ook zijn rol in het vormen van de Raad van Bestuur door minstens jaarlijks een vormingsmoment te verzorgen over compliance gerelateerde onderwerpen.

De compliance officer vult zijn functie in zoals omschreven in het compliance charter. Het compliance charter wordt jaarlijks door het Risico- en auditcomité geëvalueerd naar aanleiding van het jaarverslag van de compliance officer.

B.5. Interne auditfunctie

De interne auditfunctie werd uitbesteed aan de dienst Interne Audit van de landsbond van de Christelijke Mutualiteiten (LCM). Het mandaat van deze functie, haar doelstellingen en haar werking zijn beschreven in het interne auditcharter en de auditbeleidslijn van de VMOB.

Het mandaat van de interne audit strekt zich uit over alle relevante (interne én uitbestede) bedrijfsprocessen en bestaat erin op een onafhankelijke manier het intern controlesysteem te beoordelen op zijn degelijkheid en efficiëntie in het licht van de objectieven van de betrokken bedrijfsprocessen en de risico-appetijt van de onderneming. De interne audit helpt de VMOB om haar objectieven te bereiken door, op systematische en methodische wijze, haar processen inzake risicomanagement en controle te evalueren en door voorstellen te formuleren om de doeltreffendheid ervan te verhogen.

Deze werkzaamheden verlopen volgens een duidelijke planning die wordt opgesteld op basis van een analyse van de belangrijkste risico's. Het auditplan dat drie jaar bestrijkt en het jaarlijks actieplan wordt besproken met de directie, de risk- en compliance officer en wordt jaarlijks voorgelegd aan het Risico- en Auditcomité. Vervolgens worden de auditplannen ter kennis gebracht van de verschillende verantwoordelijken van de onderneming, de revisor en de betrokken auditeurs. De verantwoordelijke van de interne audit informeert op regelmatige basis het Risico- en Auditcomité over de resultaten van de werkzaamheden m.b.t. de interne audit. Het Risico- en Auditcomité informeert op zijn beurt de Raad van Bestuur.

B.6. Actuariële functie

De VMOB doet voor de invulling van de actuariële functie beroep op een extern actuaris. In het bijzonder wordt de actuariële functie toevertrouwd aan de firma Reacfin. De actuariële functie heeft onder meer volgende taken:

- Taken in verband met de technische voorzieningen
 - coördinatie van de technische voorzieningen;
 - controle van de gehanteerde methodologieën;
 - gegevenskwaliteitscontrole;
 - toetsing van de beste schattingen aan de ervaring;
 - informatieverstrekking aan de RVB en het DC over de betrouwbaarheid en geschiktheid van de berekeningen van de technische voorzieningen;
 - taken die verband houden met de berekening van de technische voorzieningen op basis van de jaarrekening.
- Taken in verband met het onderschrijvings-en tarifieringsbeleid
 - bij de lancering van nieuwe producten of wijzigingen een oordeel geven over de tarifiering, de reservevorming en herverzekering;
 - jaarlijks de winstgevendheid van de verschillende producten analyseren;
 - de bestaande onderschrijvingslimieten analyseren;
 - aanbevelingen doen en advies verstrekken over risicoacceptatie.
- Taken in verband met het risicobeheersysteem
 - erover waken en ertoe bijdragen dat het risicobeheersysteem doeltreffend wordt toegepast, in het bijzonder wat betreft de risicomodellering die ten grondslag ligt aan de berekeningen van de kapitaalvereisten en wat betreft de beoordeling in het kader van de ORSA.

Interactie met de cel 'Productbeheer en rapportering' en de actuariële cel

Het team 'Productbeheer en rapportering' van de VMOB zorgt voor de aanlevering van alle gegevens die nodig zijn voor het actuariële werk en levert zelf ook heel wat voorbereidend werk. De werking van de actuariële cel doet geen afbreuk aan de rol en verantwoordelijkheden van de externe actuaris maar heeft enkel tot doel de externe advisering met voldoende deskundigheid te begeleiden, te ondersteunen en te challengen.

B.7. Uitbesteding

De VMOB voert een beleid waarbij ze zich zelf concentreert op haar kerncompetenties en kerntaken als verzekeraar en de meer generieke bedrijfsfuncties uitbesteedt. Conform de Solvency II-wet blijft de VMOB evenwel volledig verantwoordelijk voor de nakoming van al haar verplichtingen in het kader van vermelde wet.

De directie van de VMOB ziet er in het bijzonder op toe dat de uitbesteding van operationele taken niet leidt tot:

- een wezenlijke afbreuk aan de kwaliteit van het governancesysteem;
- een onnodige toename van de operationele risico's;
- een afbreuk aan het vermogen van de NBB om na te gaan of de VMOB haar verplichtingen nakomt in het kader van de controlewet van 13 maart 2016;
- de discontinuïteit en ontoereikendheid van de dienstverlening.

Een aantal ondernemingsactiviteiten worden, onder toezicht en verantwoordelijkheid van het Directiecomité, uitbesteed. De uitbestedingspolitiek is vastgelegd door de Raad van Bestuur en elke uitbesteding is nauwkeurig beschreven in specifieke uitbestedingsovereenkomsten, die eveneens de vergoedingen duidelijk stipuleren.

Bij de uitbesteding wordt er een onderscheid gemaakt tussen kritieke en niet-kritieke activiteiten. Kritieke activiteiten of functies zijn deze die van essentieel belang zijn voor de bedrijfsvoering van de onderneming, in die zin dat de VMOB zonder deze functie of activiteit niet in staat zou zijn haar diensten aan de verzekeringsnemers te verlenen.

De volgende activiteiten worden uitbesteed:

- bemiddeling en distributie;
- boekhouding en prudentiële rapportering;
- actuariële functie;
- ICT-riskmanagement;
- interne audit;
- juridische bijstand;
- informatica;
- marketing en communicatie;
- logistieke diensten;
- HR-functie en personeelsadministratie;
- gezondheidszorgen;
- Ledenbeheer
-

De wet voorziet strenge vereisten inzake het gezond beheer voor kritieke of belangrijke functies die worden uitbesteed. Daarom werd bij de uitbesteding onder meer nagegaan dat:

- de potentiële dienstverlener over de vereiste bekwaamheid, capaciteit en aan alle bij wet vereiste vergunningen beschikbaar zijn om de activiteit of functie uit te voeren volgens de doelstellingen en behoeften van de VMOB;
- de dienstverlener het nodige heeft gedaan om belangenconflicten te voorkomen;

- de dienstverlener inzake veiligheid en vertrouwelijkheid van informatie betreffende de verzekeringsonderneming, de verzekeringsnemers of begunstigden dezelfde voorschriften en normen hanteert als de VMOB;
- de voorwaarden van de uitbestedingsovereenkomsten duidelijk worden uitgelegd aan de Raad van Bestuur;
- de uitbestedingsovereenkomsten de minimuminhoud bevatten voor de kritiek uitbestede activiteiten of functies zoals voorzien in de wet.
- Bijkomend werd in 2018 de GDPR-wetgeving geïmplementeerd en in 2019 de IDD-wetgeving. De uitbestedingsovereenkomsten werden hieraan geactualiseerd. Er werden twee nieuwe uitbestedingsovereenkomsten toegevoegd met de diensten gezondheidszorgen en ledenbeheer.
- Gezien de onafhankelijke controlefuncties (actuariële functie en interne auditfunctie) voor VMOB worden uitbesteed (zoals hoger vermeld) aan een externe partner, dienen de specifieke bepalingen in circulaire NBB_2018_23 (bijlage 1, p. 39 *et seq.* te worden gevolgd). De verantwoordelijkheid voor een passende en doeltreffende organisatie van de inrichting van deze functie, blijft zodus bij VMOB zelf . Hier wordt rekening gehouden met het evenredigheidsbeginsel, waarbij ten gepasten tijde wordt gerapporteerd aan de organen van de VMOB door de uitbestede onafhankelijke controlefunctie.

B.8. Beoordeling

Het Directiecomité is van mening dat het governance systeem van de VMOB in 2019 goed heeft gewerkt en is afgestemd op de aard, omvang en complexiteit van de risico's die aan de verzekeringsactiviteiten van de VMOB zijn verbonden.

De controlefuncties kunnen in alle objectiviteit en onafhankelijkheid hun functie vervullen.

De directie blijft inzetten op een verdere professionalisering van de bestuur- en controleinstanties voor de controle op de VMOB-activiteiten.

C. Risicoprofiel

Algemeen

De MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen past het door EIOPA voorgestelde standaardmodel toe voor de berekening van haar solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR of Solvency Capital Requirement) overeenkomstig de Solvency II-richtlijn.

Na de basisberekening worden, zoals voorgeschreven door EIOPA, schokken toegepast op de verschillende risicoklassen. Het verschil tussen de basisberekening en de geschokte berekening vormt het risicokapitaal van de onderneming. Na toepassing van een in de gedelegeerde verordening beschreven correlatiematrix wordt de totale SCR of solvabiliteitskapitaalvereiste gevormd. De toepassing van de correlatiematrix zorgt omwille van het diversificatie effect voor een SCR die lager is dan de som van de samenstellende delen.

Als sociaal verzekeraar wil de VMOB de premies van de verzekerden zo maximaal mogelijk omzetten in effectieve vergoeding van schadegevallen, zonder daarbij evenwel een uitstekende financiële en solvabiliteitspositie uit het oog te verliezen. Eind 2019 bedraagt de SCR-ratio 144,71% en voldoet daarmee aan de wettelijke vereiste evenals aan de door de onderneming geformuleerde risk appetite.

Per einde 2019 wordt de SCR van de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen als volgt samengesteld.

		Netto solvabiliteitskapitaalvereiste	Bruto solvabiliteitskapitaalvereiste
		C0030	C0040
Market risk	R0010	203.696.113,00	203.696.113,00
Counterparty default risk	R0020	10.541.614,00	10.541.614,00
Life underwriting risk	R0030		
Health underwriting risk	R0040	725.726.096,00	725.726.096,00
Non-life underwriting risk	R0050		0,00
Diversification	R0060	-135.542.170,00	-135.542.170,00
Intangible asset risk	R0070		0,00
Basic Solvency Capital Requirement	R0100	804.421.653,00	804.421.653,00
Berekening van de solvabiliteitskapitaalvereiste			
		Value	
		C0100	
Adjustment due to RFF/MAP nSCR aggregation	R0120		
Operational risk	R0130	7.236.316,00	
Loss-absorbing capacity of technical provisions	R0140		
Loss-absorbing capacity of deferred taxes	R0150		
Capital requirement for business operated in accordance with Art. 4 of Directive 2003/41/EC	R0160		
Solvency capital requirement excluding capital add-on	R0200	811.657.969,00	
Capital add-on already set	R0210		
Solvency capital requirement	R0220	811.657.969,00	
Other information on SCR			
Capital requirement for duration-based equity risk sub-module	R0400		
Total amount of Notional Solvency Capital Requirements for remaining part	R0410		
Total amount of Notional Solvency Capital Requirements for ring fenced funds	R0420		
Total amount of Notional Solvency Capital Requirements for matching adjustment portfolios	R0430		
Diversification effects due to RFF nSCR aggregation for article 304	R0440		
Method used to calculate the adjustment due to RFF/MAP nSCR aggregation*	R0450		
Net future discretionary benefits	R0460		

Daarbij kan worden vastgesteld dat het ziekteverzekeringstechnische risico en het marktrisico de belangrijkste risico's van de onderneming bevatten.

Naast de hierboven beschreven cijfermatige benadering van de risico's waaraan de VMOB is blootgesteld worden de verschillende risico's van de onderneming geïdentificeerd, beoordeeld en geremedieerd zoals beschreven in B.3 Risicomanagementsystemen.

C.1. Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnisch risico moet worden beschouwd als het risico van een wijzigend niveau van verzekeringsverplichtingen waarbij de werkelijk uit te keren schadelast afwijkt van de verwacht uit te keren schadelast.

De SCR van de onderneming wordt voor het grootste deel gevormd door de module Health (gezondheidsrisico).

Dit mag uiteraard niet verbazen aangezien dit precies de core business is van de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen.

Onder de module Health bestaan de submodules:

- SLT Health (gezondheid similar to life) ;
- NSLT Health (gezondheid non similar to life) ;
- CAT (catastroferisico);

Einde 2019 was het verzekeringstechnisch risico als volgt samengesteld:

in miljoen euro	2019
Verzekeringstechnisch risico gezondheid SLT voor diversificatie	
Sterfterisico	0,00
Langlevenrisico	0,17
Invaliditeits- en morbiditeitsrisico	312,69
Uitvalsrisico	521,30
Kostenrisico	151,47
Herzieningsrisico	0,00
Diversificatie binnen de module	-265,32
Verzekeringstechnisch risico gezondheid SLT na diversificatie	720,32
Verzekeringstechnisch risico gezondheid NSLT voor diversificatie	
Uitvalsrisico	0,00
Premie- en reserverisico	8,70
Diversificatie binnen de module	0,00
Verzekeringstechnisch risico gezondheid NSLT na diversificatie	8,70
Catastroferisico	4,01
Diversificatie binnen de module gezondheidsrisico	-7,30
Verzekeringstechnisch risico gezondheid na diversificatie	725,73

Risico Gezondheid niet-leven (NSLT Health) & catastroferisico (CAT)

- Het risico 'gezondheid niet-leven (NSLT Health)' en het 'catastroferisico (CAT)' zijn beperkt.
- Het risico niet-leven betreft de volatiliteit van de premie- en schadereserve.
- De premiereserve is geen raming maar een exacte berekening waardoor er geen vraag of twijfel is over de exacte omvang van deze provisie.
- Wat de schadereserve betreft is het zo dat de doorlooptijd van de schadeafhandeling in verzekeringstermen kort is, is de aangelegde reserve voor schadegevallen en al zeker de volatiliteit ervan relatief laag. Door het back-testen van de resultaten en het berekenen met en evalueren van verschillende berekeningsmethodes gebeurt de bepaling van de schadereserves zo accuraat mogelijk. Hierdoor wordt het risico beperkt.
- Het catastrofe risico doet zich voor bij massale accidenten en pandemieën.
-

Risico Gezondheid leven (SLT Health)

- Het risico 'gezondheid similar to life' is veel groter omdat de hierin vastgelegde submodules het hart van de onderneming vormen. Binnen deze module is de VMOB per 31/12/2019 onderhevig aan onderstaande risico's:
 - o Uitvalrisico (Lapse)

Het zwaarste risico binnen de technische risico's is het risico op uitval (lapse). De schok die hier van toepassing is, is de "mass lapse schok" die de effecten van een onmiddellijk verlies van 40% van de verzekerden modelleert. Hoe rendabeler de verzekeringsonderneming is, hoe groter het effect van deze zware stresstest. Er verdwijnen bij een mass lapse immers heel wat toekomstige winsten uit de cijfers.
 - o Invaliditeits- en morbiditeitsrisico (Invalidity-morbidity)

Het risico disability-morbidity (verhoogde hulpbehoefte, meer gebruik maken van medische zorgen, stijging van de ziektekosten) vormt het tweede grootste risico uit de module SLT Health. Dit risico wordt evenwel getemperd door de politiek die VMOB voert op vlak van handhaven van de rendabiliteit, die weerspiegeld wordt in de management actions. De VMOB analyseert jaarlijks de effectieve schadetekosten van al haar verzekeringsproducten teneinde de inschatting van dit risico zo accuraat mogelijk te kunnen beoordelen.
 - o Kostenrisico (expense)

Dit risico wordt beheerst door een regelmatige opvolging van het budget. Ook het streven naar een hogere mate van digitalisatie en automatisatie zorgt voor het onder controle houden van de kostenstructuur. Verder speelt de politiek die VMOB voert op vlak van handhaven van de rendabiliteit, weerspiegeld in de management actions, een rol bij het onder controle houden van de kosten.
 - o Mortaliteit (mortality)

Er is een beperkt risico mortaliteit. Een hogere mortaliteit zou leiden tot minder winstgevendheid in de toekomst voor de meeste van onze producten. De omvang ervan is zeer beperkt omdat sowieso gestreefd wordt naar een voldoende rendabiliteit per MP (modelpoint) of groep van MP's. Een hogere stervensratio zal in principe een gelijkaardig effect hebben op het premie-incasso als op het schade

volume.

Omgekeerd is er ook een beperkt risico langlevens (longevity). Dat duidt erop dat langer levende verzekerden de rendabiliteit zouden aantasten. Dit is enkel van toepassing voor het product CM-FORHOS dat zich in run-off-scenario bevindt. Er worden in dit product geen nieuwe toetredingen meer toegestaan.

C.2. Marktrisico

Het marktrisico is het risico op wijzigingen in de waarde van de activa en passiva ten gevolge van schommelingen van de marktprijzen van financiële instrumenten in vergelijking met wat verwacht werd aan waarde.

Naast het gezondheidsrisico (Health) vormt de marktmodule (Market) de tweede grote groep binnen de SCR. De MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen is blootgesteld aan volgende risico's:

- Interestrisico
- Aandelenrisico
- Vastgoedrisico
- Spreadrisico
- Concentratierisico

Einde 2019 was het marktrisico als volgt samengesteld:

in miljoen euro	2019
Marktrisico voor diversificatie	248,02
Interestrisico	201,18
Aandelenrisico	7,41
Vastgoedrisico	1,21
Spreadrisico	15,60
Wisselkoersrisico	0,00
Concentratierisico	22,61
Diversificatie binnen de module	-44,32
Marktrisico na diversificatie	203,70

o Interestrisico

Het interestrisico vormt het grootste risico in de marktmodule. Dit heeft slechts in beperktere mate betrekking op de obligatieportefeuille, maar wordt grotendeels gevormd door de interestgevoeligheid van de technische kasstromen. Deze cashflows zijn zeer aanzienlijk in omvang en hebben een lange looptijd. Bovendien betreft dit in zijn totaliteit een negatieve provisie die zich op dezelfde wijze gedraagt als een 'asset'. Er is dus geen compenserend effect tussen activa (beleggingen) en passiva (positieve provisie).

o Concentratierisico

Het concentratierisico is aanzienlijk omwille van het momentane hoge niveau van tegoeden op termijn en liquiditeiten bij een beperkt aantal financiële instellingen. Dit risico wordt intensief opgevolgd en beleidsmaatregelen om dit te voorkomen (door onder meer een aanpassing van de beleggingsregels) zijn reeds in voege of in voorbereiding.

o Spreadrisico

Het spread risico is door de zeer defensieve obligatieportefeuille (kwaliteitsvolle obligatie en een grote spreiding wat overheden en bedrijven betreft) een beperkt risico.

- Aandelenrisico (equity risk)

Het aandelenrisico (equity risk) is in de totaliteit een beperkt risico. Door de instap in de BEVEK die ook uit aandelen kan bestaan is dit risico evenwel toegenomen ten opzichte van 2018. In de toekomst zal deze component in principe verder toenemen.

De beoordeling van dit risico hangt nauw samen met de beoordeling van het respecteren van de beleggingsvoorschriften en de risk appetite van de onderneming.

- Vastgoedrisico (property risk)

Het vastgoedrisico (property risk) slaat uitsluitend op de vastgoedparticipatie in de bedrijfsgebouwen en is eveneens heel beperkt.

C.3. Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico op financieel verlies door financiële problemen bij een tegenpartij of het niet nakomen van schuldverplichtingen door een tegenpartij.

Het kredietrisico situeert zich op het niveau van de kasmiddelen, de termijnbeleggingen en de structured notes die allen bij een tegenpartij worden belegd. De VMOB heeft al bijkomende partijen onder de arm genomen om de belegging van de korte termijntegoeden meer te spreiden en zal dit in de toekomst blijven doen. Dit moet er mee voor zorgen dat het kredietrisico vermindert.

Het kredietrisico omwille van wanbetaling door polishouders is relatief beperkt. Door een strikte opvolging van de premiebetalingen, heel grote uitspreiding over vele individuen en een korte rappel- en schorsings- en ontslagprocedure wordt dit risico tot een minimum beperkt.

C.4. Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico van een tekort of een overschot aan beschikbare financiële middelen om de directe verplichtingen te voldoen.

Door de aard van de activiteiten zijn de inkomende en uitgaande cash flows van de onderneming vrij adequaat te voorspellen. Hierdoor vormt dit een beperkt risico voor de onderneming.

Toch streeft de onderneming er naar om door een nauwkeurige opmaak en opvolging van het budget en thesaurieplanning dit risico zo klein mogelijk te houden. Een goede opvolging van het budget zorgt er eveneens voor dat de nodige fondsen voorhanden zijn wanneer nodig. Hierdoor wordt ook de blootstelling van de VMOB aan tussentijdse marktwaareschommelingen in de beleggingsportefeuille beperkt, aangezien onvoorziene desinvesteringen tot een absoluut minimum kunnen worden beperkt.

Werkprocesoptimalisatie en continue omlooptijd-opvolging bevinden zich aan de andere zijde van het gamma op vlak van risico-indekking: omlooptijdverkorting (dankzij digitaliseringstrajecten, enz.) zorgt voor een tarificatie dichtbij het ogenblik van de - goed in de tijd gespreide schadeaanvragen - en vermijdt zo een cumulatie van cash-outflows tot piekbedragen.

De totale verwachte winsten in toekomstige premies bedraagt voor de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen ongeveer 1,49 miljard euro.

C.5. Operationeel risico

Verzekeren is een operationeel gebeuren. Dit kan bijgevolg aanleiding geven tot diverse operationele risico's. De VMOB heeft echter een risicobeheersysteem geïnstalleerd dat ervoor zorgt dat opduikende (operationele) risico's snel worden gedetecteerd waardoor de eventuele schade kan worden beperkt. Op basis van de risicocartografie heeft de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen de geïdentificeerde operationele risico's opgedeeld in de volgende 4 categorieën:

- HR & organisatie
- Discontinuïteit
- Juridisch, compliance en fraude
- EDP/IT

Verder draagt de aanwezigheid van een sterke risicocultuur (risk awareness) bij tot een beperking van de risico's waaraan de VMOB wordt blootgesteld of kan worden blootgesteld.

Operationele incidenten worden geregistreerd en op regelmatige basis besproken in het Operationeel Risicocomité en Management team van de onderneming.

Daarnaast is het permanent opvolgen van de implementatie van de bij de risico's gedefinieerde maatregelen een taak van de risicobeheerfunctie en management team.

Naar implementatie in Solvency II is dit risico in omvang beperkt en wordt bepaald door toepassing van de voorziene coëfficiënten op het premie-incasso en schadebetalingen.

in miljoen euro	2019
Operationeel risico	7,24

C.6. Overig materieel risico

Het counterparty default risico wordt gevormd door de kans op niet-betaling (faillissement) van de tegenpartijen waarmee men handelt. Voor VMOB betekent dit concreet de niet-betaling van de reeds gefactureerde premies. Het blijkt uit onze historische cijfers dat dit risico in praktijk beperkt is. Bovendien leidt niet-betaling van de premie, ook tot het quasi ogenblikkelijk annuleren van de verplichtingen.

in miljoen euro	2019
Counterparty default risico	10,54

C.7. Overige informatie

Om de verzekeringsrisico's te beperken gebruikt de VMOB volgende risicolimiteringstechnieken:

- Alle producten bevatten naast een algemeen vast plafond ook specifieke plafonds per deelwaarborg van de verzekering;
- Voor zowel CM-Hospitaalplan als voor CM-MediKo Plan wordt gewerkt met een franchise die in specifieke situaties wordt toegepast;
- Voor het CM-Hospitaalplan bestaat er een regeling vooraf bestaande toestand waarmee kamer- en ereloonsupplementen voor de behandeling van een vooraf bestaande toestand op een eenpersoonskamer kunnen uitgesloten worden tijdens de eerste 5 jaar van aansluiting;
- Heraansluiting na vertrek uit het product, kan niet onmiddellijk na vertrek, maar na uitzitten van een zekere tussenperiode.
- Voor het CM-Hospitaalplan bestaat er een gelimiteerd percentage voor terugbetaling van ereloonsupplementen bij eenpersoonkamergebruik, net als een gelimiteerd bedrag in euro voor kamersupplementen.
- Voor het CM-MediKo Plan zijn er wachttijden (6 tot 12 maanden) voor de deelwaarborgen die extra gevoelig zijn voor het risico op antiselectie;
- In de meeste gevallen volstaat de terugbetaling vanuit het CM-MediKo Plan niet om de volledige kost te dekken. Doordat de verzekerde meestal nog een gedeelte van de kosten uit eigen zak betaalt, verkleint de kans op consumentisme;
- De premies worden jaarlijks aangepast, conform de wetgeving en op basis van de consumptieprijsindex of de leeftijdsgebonden medische index.
- De verplichte gezins aansluiting werd met ingang van 1 januari 2017 heringevoerd om antiselectie te beperken.

D. Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden

D.1. Activa

D.1.1. Overzicht van de activa

Onderstaande tabel bevat de verschillende rubrieken van de activa per 31/12/2019 zoals ze werden gerapporteerd onder de respectievelijke vereisten op vlak van Solvency II en deze op vlak van BGAAP.

Assets 2019	Solvency II	Jaarrekening (BGAAP)
Immateriële vaste activa	-	5.370.977,45
Materiële vaste activa	4.182.933,57	4.182.933,57
Financiële beleggingen	530.709.477,16	518.025.762,79
Aandelen	1.662.864,00	1.639.526,59
Obligaties	405.409.048,40	396.223.173,12
Staatsobligaties	150.670.713,78	
Bedrijfsobligaties	169.143.452,68	
Structured Notes	85.594.881,94	
Beleggingsfondsen	58.016.122,99	55.068.096,21
Deposito's andere dan cash	65.100.151,64	65.094.966,87
Andere investeringen	521.290,13	510.000,00
Leningen en hypotheek	14.596.991,19	14.572.015,20
Vorderingen uit directe verzekeringen	30.566.270,84	30.566.270,84
Liquide middelen	62.604.889,71	62.604.889,71
Overige activa en overlopende rekeningen	1.373.747,84	4.381.543,47
	644.034.310,31	639.704.393,03

D.1.2. Informatie over de waardering van de activa

De belangrijkste activa zijn de financiële beleggingen. Deze bestaan hoofdzakelijk uit vastrentende beleggingen: obligaties, gestructureerde producten (met kapitaalsbescherming), beleggingsfondsen en termijnrekeningen.

De obligaties zijn gewaardeerd aan marktwaaarde (beurskoers), inclusief gelopen interesten.

In de loop van 2018 werd een eigen BEVEK opgericht. Deze BEVEK wordt beheerd door een externe fondsenbeheerder. De middelen in dit beleggingsfonds worden beheerd volgens eigen beleggingsregels die het mogelijk maken om specifiek volgens de risicoappetijt van VMOB te beleggen: de BEVEK betreft een gemengd fonds aandelen en obligaties, met een nadruk op Europese aandelen en obligaties. De BEVEK wordt gewaardeerd aan marktwaaarde.

De andere financiële beleggingen worden gewaardeerd aan nominale waarde, verhoogd met de gelopen interesten.

In de BEVEK wordt eveneens het accent gelegd op ethisch verantwoorde beleggingen. In de loop van 2020 zullen alle beleggingen aan een SRI-toets (social responsible investment) onderworpen worden.

De materiële vaste activa bestaan voornamelijk uit een eigen onroerend goed . Dit werd aangekocht in de loop van 2015 en wordt momenteel gewaardeerd aan aankoopprijs waarvan de geboekte afschrijvingen in mindering worden gebracht. De afschrijvingstermijn is vastgesteld op 25 jaar.

Een renovatie-investering in dit gebouw, die grotendeels gerealiseerd in 2018 en 2019, werd mede geactiveerd onder deze rubriek.

Alle andere balansrubrieken werden opgenomen aan nominale waarde.

D.1.3. Verschillen in waardering tussen Solvency II en jaarrekening (BGAAP)

Zoals de regels voorzien worden de immateriële vaste activa niet opgenomen in de Solvency II waardering als ze geen waarde vertegenwoordigen waartegen ze kunnen worden verhandeld. Het betreft specifieke ontwikkelingskosten voor informaticatoepassingen aan boekwaarde (aankoopprijs verminderd met geboekte afschrijvingen): afschrijvingstermijn 5 jaar.

Onder Solvency II zijn de obligaties opgenomen tegen hun beurskoers (marktwaaarde) terwijl in de jaarrekening de obligaties zijn opgenomen aan een geactualiseerde waarde om de verschillen tussen enerzijds de aankoop- of uitgifte waarde en anderzijds de terugbetalingswaarde geleidelijk in rekening te brengen. In de beurskoers zijn ook de reeds verlopen interesten inbegrepen, terwijl deze apart worden geregistreerd onder BGAAP. Dat uit zich in een bijkomende verschil in de rubriek overlopende rekeningen.

Voor het overige zijn er geen verschillen tussen de Solvency II waardering en de waardering in de jaarrekening. De gelopen interesten van beleggingen worden in Solvency II opgenomen onder de rubriek beleggingen en in de mindering gebracht van de rubriek overlopende rekeningen. Per saldo maakt dit geen verschil.

Om een zo accuraat mogelijke berekening van de marktrisico's mogelijk te maken werden voor de berekening van de verschillende sub-SCR's in Solvency II de tegoeden die belegd zijn in beleggingsfondsen verder uitgesplitst naar de specifieke soort beleggingen (aandelen, fondsen, obligaties, cash).

D.2. Technische voorzieningen

D.2.1. overzicht van de technische voorzieningen

Cijfers op 31/12/2019

Technische voorzieningen		Solvency II	Jaarrekening
<u>SCHADEVOORZIENING</u>			
	Provisies 'Health (similar to non-life)	60.021.455,00	55.041.616,00
	Best Estimate	50.857.593,00	
	Risk margin	9.163.862,00	
<u>PREMIE/VERGRIJZINGSVOORZIENING</u>			
	Provisies 'Health (similar to life)	- 610.732.444,00	124.642.779,52
	Best Estimate	- 1.369.749.643,00	
	Risk margin	759.017.199,00	
	Andere technische provisies	-	20.004.132,72
TOTAAL		- 550.710.989,00	199.688.528,24

Een verklaring voor de verschillen tussen Solvency II en de jaarrekening wordt in de volgende paragrafen gegeven.

D.2.2. Evolutie van de technische voorzieningen

Jaarrekening (BGAAP)	2015	2016	2017	2018	2019
SCHADEVOORZIENING	39,9	49,6	48,9	52,7	55,0
PREMIEVOORZIENING	101,1	106,3	113,8	121,3	124,6
VERGRIJZINGSVOORZ.	3,9	41,8	32,8	32,1	20,0
TOTAAL	144,90	197,70	195,50	206,10	199,69
Solvency II	2015	2016	2017	2018	2019
Best Estimate - NSLT	36,8	46,1	45,2	48,3	50,9
Best Estimate - SLT	- 996,0	-1.146,7	-1.281,8	-1.247,1	-1.369,7

D.2.3. Schadevoorziening

De schadevoorziening betreft de zogenaamde provisie voor ‘te betalen schade’. Dat zijn de te verwachten schadebetalingen in de toekomst, van schade die zich in het verleden heeft voorgedaan maar nog niet is ingediend door de verzekerde of nog niet is afgewikkeld.

Voor deze voorziening is er weinig onzekerheid om volgende redenen:

- De onderliggende cashflows hebben een korte looptijd. De afwikkeling van schadedossiers verloopt voor de kostendekkende hospitalisatieverzekering in de meeste gevallen binnen een termijn van enkele weken;
- Voor de forfaitaire producten is er een geautomatiseerde uitbetaling wat de afwikkelingstijd zeer kort houdt;
- Voor de bepaling van deze voorziening wordt o.a. gebruik gemaakt van de ‘chain ladder method’. Uit ‘backtesting’ is gebleken dat deze voorziening goed wordt ingeschat;
- In geval er significante achterstanden worden vastgesteld in de verwerking van de schadedossiers ten opzichte van het verleden, wordt de voorziening extra verhoogd.

Evolutie:

De evolutie van de voorziening voor te betalen schade wordt veroorzaakt door enerzijds een toename van de activiteiten:

- Groeiende populatie verzekerden;
- Vrij recente lancering van het CM-MediKo Plan met bijhorende groei en gepaard gaande dalende impact van wachttijden;
- Proactieve betaling van ambulante kosten via verhoogde digitalisering;

Waarde Solvency II versus BGAAP (jaarrekening)

Het verschil tussen de berekeningen onder BGAAP en Solvency II is beperkt. We spreken van provisie “Te betalen schade” in de jaarrekening en van BE NSLT (best estimate non similar to life techniques) binnen de Solvency II regelgeving.

In de jaarrekening (BGAAP) worden de vermoedelijke afhandelingskosten volledig opgenomen in de schadeprovisie zelf. Terwijl onder Solvency II deze kosten globaal verwerkt worden in de berekening van de BE similar to life onder de vorm van een globale loading op de premie. Anderzijds dient in Solvency II de schade provisie verhoogd te worden met een zogenaamde ‘risk margin’. Dit zorgt voor een verschil in beide berekeningen (zie tabel sub D2.1.).

D.2.4. Premie- /vergrijzingsvoorziening

In de jaarrekening (BGAAP) wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de premievoorziening en de vergrijzingsreserve.

De premievoorziening zelf is een provisie voor de het (nog) niet-verdiende gedeelte van de reeds gefactureerde premies, namelijk dat gedeelte van de gefactureerde premies waarvoor de verzekerde periode nog niet is verstreken. Dit cijfer kan accuraat berekend worden door de facturatiegegevens te combineren met de dekkingperiodes.

De vergrijzingsreserve is een provisie voor de toekomstige verplichtingen van de verzekeraar gezien er een levenslange verzekeringplicht geldt t.o.v. van de verzekerde. Daarbij wordt getracht rekening te houden met de toekomstige evolutie van de schade, de premie, de evolutie van de verzekerde populatie onder invloed van sterftetabellen en lapse-historiek.

Deze beide provisies, namelijk premie- en vergrijzingsreserve, worden onder Solvency II samengebracht onder de BE SLT (similar to life). In deze berekening worden beide aspecten samen verwerkt in de cash flow projecties.

D.2.5. Vergrijzingsreserve in de jaarrekening

De berekening van de vergrijzingsreserve is het resultaat van de actualisering van de waarde van alle toekomstige schade, verminderd met de waarde van alle toekomstige premies, rekening houdende met een bepaalde schade en premie-inflatie, sterftekansen, lapse-gedrag,

Gehanteerde parameters

- Voor de bepaling van de discountfactor wordt uitgegaan van een uniforme technische rentevoet van 2,15%;
- Voor de bepaling van de netto premie wordt op de commerciële premie een kostenpercentage toegepast. Dit is het werkelijk vastgesteld kostenpercentage verhoogd met 10% als veiligheids- en voorzichtigheidsmarge.
- De premie-inflatie om de toekomstige evolutie van de premie te bepalen is voor de eerste 10 jaar gebaseerd op de voorspelling van de inflatie door het planbureau op middellange termijn. Daarna wordt een premie-inflatie gebaseerd op de lange termijn doelstellingen van de ECB namelijk 2% per jaar;
- De risicopremie (risk premium, de gemiddelde schade per verzekerde volgens leeftijd en geslacht) is gebaseerd op historische gegevens uit onze portefeuilles;
- De evolutie van deze risk premium (nl. de schade-inflatie: evolutie van de toekomstige schade) is gebaseerd op de vastgestelde historische evolutie van de schadekosten op lange termijn. Voor de korte termijn (eerste vijf jaar) wordt een percentage gehanteerd dat gebaseerd is op een voortschrijdend gemiddelde tussen de lange termijn schade-inflatie en de voorspelde korte termijn inflatie van het planbureau (zie hoger);
- De sterftekans wordt bepaald op basis van de laatst beschikbare sterftetafels voor Vlaanderen, zoals gepubliceerd door het statistiekbureau. Deze worden minstens om de 3

jaar herrekenend. In de toekomst zal ook rekening gehouden worden met projectieve sterftetabellen om de langere levensverwachting te verwerken in onze modellen;

- De uitval of zogenaamde ‘lapse’ percentages worden ook afgeleid uit onze eigen historie van de evolutie van onze klanten;
- De vastgestelde trend van meerpersoonskamers naar eenpersoonskamers wordt eveneens gemodelleerd worden in het model.

Omdat deze soms onzekere parameters regelmatig worden geëvalueerd en desgevallend bijgesteld is de onzekerheid bij het resultaat van deze berekeningen eerder beperkt. In de regel schommelen deze parameters ook niet sterk tussen 2 rapporteringsjaren waardoor de impact op de vergrijzingsreserve beperkt blijft.

Geboekte vergrijzingsreserve

VMOB commercialiseert vijf producten (zie rubriek activiteiten)

Voor vier daarvan wordt een negatieve vergrijzingsreserve bekomen. M.a.w. de actuele waarde van de toekomstige premies is groter dan deze van de schade. Aan de basis hiervan ligt enerzijds een gezonde marge tussen de gemiddelde premie en de gemiddelde schade en anderzijds het feit dat dit producten betreft met een getrappt premiesysteem volgens de bereikte leeftijd. Het is dus op basis van de gehanteerde parameters, zelfs met het inbouwen van een zekere veiligheid, en met de huidige portefeuille verzekerden niet nodig om een provisie aan te leggen. Onder BGAAP is het dan ook niet de bedoeling om een negatief bedrag te boeken.

Toch heeft de VMOB een vergrijzingsreserve geboekt voor CM-FORHOS, het forfaitaire product dat al een tijdje niet meer wordt gecommmercialiseerd en zich in een uitloopscenario bevindt.

Ook voor het CM-MediKo Plan werd, door de eigenheid van de genivelleerde premiestructuur, een vergrijzingsreserve geboekt. Door de in 2019 ingevoerde aanpassingen aan het product (o.a. overstap een getrappt premiesysteem) zal deze reserve in principe niet langer moeten behouden worden.

Naarmate de precieze gevolgen van deze wijzigingen met meer zekerheid kunnen worden geïnterpreteerd, zal deze vergrijzingsreserve in de toekomst verder stapsgewijze worden afgebouwd. Per einde 2019 is een eerste afbouw van de aangelegde provisie doorgevoerd.

D.2.6. De best estimate similar to life onder Solvency II

Ook hier betreft het de actuele waarde van een cash-flow projectie van toekomstige schade verminderd met toekomstige premie (inclusief een correctie voor de niet-verdiende premie).

Er zijn niettemin verschillen met de berekening van de vergrijzingsreserve in de BGAAP jaarrekening.

- Het is een stochastisch model.
Er wordt niet uitgegaan van een gemiddelde schade per leeftijd per geslacht (riskpremium).
 - o Voor de klassieke ziekenhuisopname worden de verwachte schades berekend met een multi-state methode. Op basis van een Markov stochastisch proces wordt de kans bepaald in welke toestand de verzekerde zich bevindt: actief, opname in hospitaal,

opzegging/overlijden. Via een Poisson-verdeling wordt bepaald hoelang de verzekerde in een bepaalde toestand vertoeft. Op basis van de periode die men in het ziekenhuis verblijft wordt een ziekenhuisfactuur gesimuleerd, waarop een tussenkomst volgens de polisvoorwaarden wordt berekend.

- Voor andere opnames en voor forfaitaire tussenkomsten wordt gerekend met een klassieke benadering: frequentie vermenigvuldigd met gemiddelde kost. De frequentie wordt berekend met een Poisson-verdeling.
 - Voor de verzekering ambulante kosten (CM-MediKo Plan) wordt gerekend met een deterministisch systeem gebaseerd op gemiddelde schadelast per verzekerde volgens leeftijd en geslacht.
- Er wordt in principe gewerkt met dezelfde parameters als bij de bepaling van de vergrijzingsreserve (zie hierboven) dienen hier ook, behoudens volgende uitzonderingen:
- Er wordt - aangezien het “best estimate” principe geldt - geen veiligheidsmarge ingebouwd op het kostenpercentage (loading);
 - De actualisatie van de cash-flows gebeurt op basis van de opgelegde risk-free curve (en niet op basis van een vooropgestelde technische rentevoet);
 - In tegenstelling tot bij de berekening van de vergrijzingsreserve mag er bij de bepaling van de BE (Best Estimate) wel rekening gehouden worden met ‘management actions’:
 - De management actions worden niet geactiveerd in een basisscenario, voor de bepaling van de BE.
 - De management actions worden enkel geactiveerd in de geschokte scenario's, voor de bepaling van de verschillende SCR's.
De gemodelleerde management action is zodanig opgesteld dat er automatisch een stijging van de premie wordt gegenereerd zodra het bedrijfsresultaat zakt onder een bepaald niveau, dat nodig is om de huidige rendabiliteit te handhaven en het huidige niveau van solvabiliteit te behouden.
De management actions bestaan uit een verhoging van de premie.

De gemodelleerde premieverhogingen zijn beperkt. Alleen in het geval van de morbididty/disability schok zijn ze aanzienlijk.

Er wordt geen gebruik gemaakt van LTGM (long term guarantee measures) zoals volatiliteitsaanpassing, matching opslag, e.d. voor de berekening van de BE.

De onderneming heeft geen herverzekeringscontracten lopen.

De parameters en veronderstellingen voor de berekeningen van de technische voorzieningen worden regelmatig geactualiseerd. Er zijn echter geen materiële wijzigingen in relevante veronderstellingen bij het bepalen van de voorzieningen in vergelijking met de vorige rapportage periode.

Cashflow projecties over zeer lange looptijden (cfr. levenslange verzekeringsplicht van de verzekeraar) gaan gepaard met grote onzekerheden over de toekomstige ontwikkeling van de populatie, de schade-inflatie en de economische conjunctuur.

- Variaties in de populatie door wijziging in de sterftecijfers en of gedrag (en getrouwheid) van de verzekerden, kunnen een grote impact hebben. Door het werken met getrapte premies volgens bereikte leeftijd, wordt het risico voor VMOB gereduceerd. Ongeacht hoe de omvang of de samenstelling van de populatie evolueert, iedere verzekerde zal steeds een premie betalen in overeenstemming met zijn risicoprofiel en leeftijd.
- Een daling van de populatie die leidt tot lagere verzekeringsactiviteiten gaat niet onmiddellijk gepaard met een daling van de operationele kosten. VMOB beschikt over voldoende financiële buffers om deze situatie in afwachting van een reorganisatie op te vangen.
- Een ander substantieel risico voor VMOB is een sterkere stijging van de medische en hospitalisatiekosten dan voorzien in de projecties. Op de Belgische markt is een indexeringsmechanisme voorzien die toelaat aan de verzekeraars om premiestijgingen toe te passen in functie van de ontwikkeling van de werkelijk kostenevolutie voor medische. Deze aanpassingen gebeuren steeds met een zekere vertraging. De financiële buffer waarover VMOB beschikt is voldoende om deze periodes te overbruggen.

Tot slot hebben ook factoren die afhangen van de economische conjunctuur (economische groei, inflatiecijfers, ontwikkelingen op de financiële markten, de hoogte van de rentevoeten, ...) een belangrijke impact op het resultaat van cashflowprojecties die een horizon hebben van 110 jaar. VMOB probeert zich hiertegen te wapenen door een gezonde verhouding tussen schade en premies na te streven, een goeie diversificatie na te streven in zijn beleggingen, zijn financiële tegoeden te spreiden over diverse tegenpartijen en een goeie kwaliteit (hoge ratingvereisten) op te leggen voor zijn beleggingen.

D.2.7. Risk Margin

De Risk Margin die in een Solvency II omgeving wordt toegevoegd aan de passiva, om de globale provisies om te vormen tot een marktwaarde, is gebaseerd op de duration van de verzekeringstechnische verplichtingen.

De totale Risk Margin bedraagt 768.181.061 euro en is als volgt verspreid over de SLT- en NSLT-aspecten:

			2019
SLT			759.017.199,0
NSLT			9.163.862,0
TOTAAL			768.181.061,0

D.3. Overige schulden

D.3.1. overzicht van de overige schulden

Overige schulden	Solvency II	Jaarrekening
Niet technische provisies	46.923,86	46.923,86
Pensioenverplichting i.k.v. groepsverzekering	1.148.757,56	-
Schulden uit verzekeringsverrichtingen	502.385,43	502.385,43
Handelsschulden	4.581.449,02	4.581.449,02
Andere schulden	13.928.564,22	13.928.564,22

D.3.2. Samenstelling van de overige schulden

De niet-technische provisie betreft de voorzieningen voor vakantiegeld en voor brugpensioen.

De pensioenverplichting in het kader van de groepsverzekering voor het personeel betreft een raming voor de zogenaamde 'pension benefit obligation'. Gezien het onder Solvency II de bedoeling is om te waarderen tegen marktwaarde wordt deze provisie geboekt onder Solvency II, maar deze verplichting is niet voorzien in de jaarrekening volgens BGAAP.

De Schulden uit verzekeringsverrichtingen betreffen uit te voeren betalingen aan verzekerden en tussenpersonen.

De handelsschulden betreffen openstaande leveranciers en te betalen lonen.

De overige passiva betreffen belastingschulden (voornamelijk te betalen taks *Busquin*) en overlopende rekeningen van het passief.

Met uitzondering van de 'pension benefit obligation' zijn er geen verschillen in waardering tussen Solvency II waarderingen en de jaarrekening.

D.4. Alternatieve waarderingsregels

De VMOB maakt geen gebruik van alternatieve waarderingsregels.

D.5. Overige informatie

Voorziene maatregelen ingeval van ondeugdelijke prijszetting

De rentabiliteit wordt bij de VMOB opgevolgd door een continue rapportering. Verder wordt driemaandelijks een kwartaalafsluiting opgesteld en een kwartaalrapportage in het kader van Solvency II uitgewerkt. Deze informatie geeft ons per individueel product inzichten in de rentabiliteit.

Indien een chronisch tekort wordt vastgesteld op een bepaald product of productgroep, wordt overgegaan op een actuariële rentabiliteitsstudie, die dan - bij vastgestelde noodzaak - ultiem in een herstelplan van het betroffen product, een aanpassing van de prijsstelling of het wijzigen van de statuten kan uitmonden.

Bij blijk van een te hoge prijsstelling waarbij een onnodig hoog nettoresultaat per polis en een risico op zwakke concurrentiepositie ontstaat, kan - na voorafgaandelijke actuariële studie - overgegaan worden tot optimalisatie van het product naar de leden.

Het nemen van dergelijke beslissing wordt steeds voorafgegaan door actuariële studiewerk gevolgd door een goedkeuringsdossier (zowel actuariële als bij de controle-instanties) om de impact van dergelijke maatregel op korte én lange termijn in kaart te brengen.

Compensatie tussen verzekeringsovereenkomsten

Tussen de verschillende verzekeringsproducten onderling gebeurt er geen compensatie. Indien een bepaalde schok voor de meeste producten een negatieve impact heeft op het niveau van de BE en voor één of meer producten een positieve impact heeft, wordt de positieve impact volledig buiten beschouwing gelaten en wordt de som van alle negatieve gevolgen weerhouden voor de bepaling van de SCR.

Binnen eenzelfde product kan er wel compensatie zijn tussen verschillende modelpoints (gelijkaardige contracten wat betreft leeftijd, geslacht en premieniveau). VMOB werkt niet alleen met een getrappt premiesysteem, maar tevens met een premie per leeftijdscategorie.

E. Kapitaalbeheer

E.1. Eigen vermogen

E.1.1. Samenstelling van het eigen vermogen

De net asset value van VMOB is onder Solvency II onderverdeeld naar:

- Initial funds, members' contributions or the equivalent basic own - fund item for mutual and mutual-type undertakings (vanaf nu "other basic own funds items");
- en Reconciliation reserve.

De 'Other basic own funds' items bevatten de reserves ingebracht bij oprichting en het reeds overgedragen resultaat.

Het reeds overgedragen resultaat is als other basic own funds opgenomen, omdat er nooit winstuitkeringen zijn en het resultaat dus volledig ter beschikking staat voor VMOB. De totaal overgedragen gelden zijn steeds beschikbaar en vallen daarom onder Tier 1.

De 'reconciliation reserve' is het verschil tussen de 'net asset value' en de 'other basic own funds'. Deze post bevat onder andere het verschil tussen markt- en boekwaarde en valt onder de Solvency II definitie geheel onder Tier 1.

Het eigen vermogen op niveau Solvency II (de zogenaamde Net Asset Value) verschilt van het eigen vermogen in de statutaire jaarrekening. Dit verschil wordt verklaard door de verschillen in waardering.

- Het grootste verschil wordt gevormd door de opname van volledige BE SLT (zowel de positieve als de negatieve waarden) op de balans tegen marktvoorwaarden (Solvency II) terwijl in de jaarrekening enkel de positieve vergrijzingsreserves (actuele waarde van toekomstige premie kleiner dan de schade) worden geboekt.
- Daarnaast zorgt ook het toevoegen van de risicomarge (RM) voor aanzienlijke bijkomende passiva.
- Voor de assets is het verschil beperkt en is hoofdzakelijk te wijten aan twee aspecten:
 - Het verschil tussen de boek- en marktwaarde van de obligatieportefeuille;
 - De waarde van de immateriële vaste activa (ontwikkelingskosten software) die niet meegeteld worden onder Solvency II.
- Het verschil bij de andere (niet-technische) verplichtingen bestaat uitsluitend uit de 'Pension Benefit Obligation' die in navolging van IFRS werd opgenomen onder Solvency II.

De VMOB heeft geen aanvullend eigen vermogen.

De VMOB kent geen winstuitkeringen.

De VMOB heeft de intentie telkens als vereist de nodige maatregelen te nemen tot handhaving van de rendabiliteit om een acceptabele SCR-ratio in stand te houden.

Vanuit historisch perspectief hebben mutualiteiten een relatief beperkte beleggingsportefeuille ter vorming van eigen vermogen. Het handhaven van de rendabiliteit blijft essentieel om in de (nieuwe) Solvency II omgeving een voldoende solvabiliteitsniveau te bereiken.

E.1.2. Overzicht van het eigen vermogen

De Net Asset Value (NAV) onder Solvency II:

ACTIVA	2019
Staatsobligaties	150.670.714
Bedrijfsobligaties	169.143.453
Structured products	85.594.882
Aandelen	1.662.864
Fondsen	58.016.123
Leningen en andere FVA	15.118.281
Vastgoed en andere MVA	4.876.534
Liquiditeiten en Termijn	127.705.041
Andere	31.246.419
TOTAAL	644.034.310
PASSIVA	2019
Technische provisies	-550.710.989
Best Estimate	-1.318.892.050
BE SLT	-1.369.749.643
BE NSLT	50.857.593
Risk Margin	768.181.051
Andere passiva	20.208.080
TOTAAL	-530.502.909
Net Asset Value (NAV)	1.174.537.219

Samenstelling van de NAV onder Solvency II

Basic Own Funds	420.956.542,26	(het eigen vermogen onder BGAAP)				
Reconciliation reserve	753.580.676,96	(waarderingsverschillen tussen marktaande en BGAAP)				
NAV	1.174.537.219,22					

Uitsplitsing van de variatie in NAV per onderdeel

			2019	2018	VERSCHIL
Toename eigen vermogen door winstreservering			420.956.542	338.673.894	82.282.648
	Assets		639.704.393	563.252.451	76.451.942
		IVA & MVA	10.247.511	10.196.646	50.865
		beleggingen	533.107.778	476.879.886	56.227.892
		cash & deposits	62.604.890	38.328.416	24.276.474
		other	33.744.214	37.847.503	-4.103.289
	Liabilities		218.747.851	224.578.557	5.830.707
		Technische provisies	199.688.528	206.122.922	6.434.394
		other	19.059.323	18.455.635	-603.688
	Assets & Liabilities				82.282.648
Reconciliatie reserve			753.580.677	717.105.852	36.474.825
	Difference in the valuation of assets		4.329.917	-3.064.630	7.394.547
	Difference in the valuation of technical provision		750.399.517	721.319.239	29.080.278
	Difference in the valuation of other liabilities		-1.148.758	-1.148.758	-

De toename in eigen vermogen (Basic Own Funds) van 82 MM door winstreservering, komt vooral tot uiting in een toename van de beleggingen (56 MM) en een afname van de technische provisies (- 6 MM)

De toename van de Reconciliation Reserve (36 MM), situeert zich op vooral op niveau van het verschil in waardering van de technische provisies (+29 MM). Er is tevens een evolutie van 7 MM in de waardering tegenover de boekwaarde van de beleggingen.

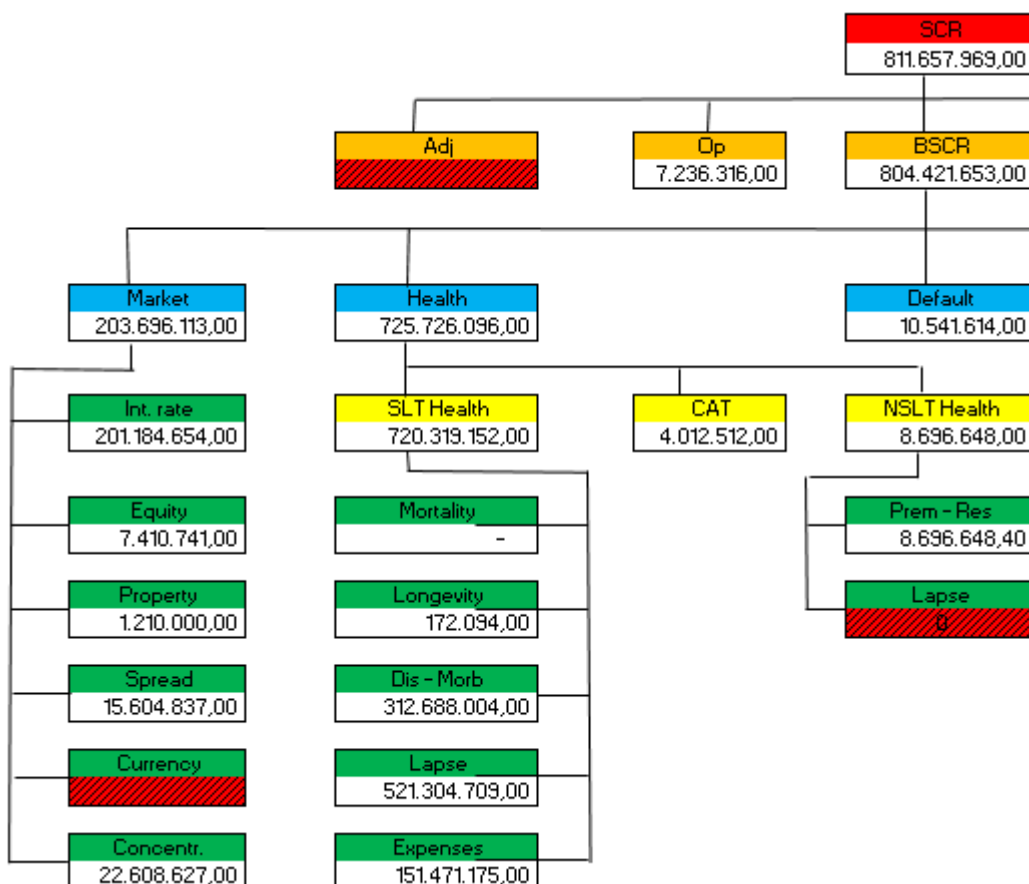
Gedetailleerde uitsplitsing van de verschillen in waardering tussen Solvency II en BGAAP-balans

	2019	2018	VERSCHIL
Marktwaaide beleggingen versus boekwaarde	9.700.895	2.436.370	7.264.525
Immateriële vaste activa	-5.370.977	-5.501.000	130.023
Best Estimate SLT versus provisie niet verdiende premie en vergrijzingsreserve	1.514.396.555	1.400.552.380	113.844.175
Risk Margin SLT	-759.017.199	-676.403.488	-82.613.711
Best Estimate NSLT versus provisie te betalen schade	4.184.023	4.430.848	-246.825
Risk Margin NSLT	-9.163.862	-7.260.501	-1.903.361
Pension Benefit Obligation	-1.148.758	-1.148.758	0
TOTAAL	753.580.677	717.105.852	36.474.825

E.2. Solvabiliteitsvereiste en minimumkapitaalvereiste

E.2.1. De Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR : Solvency Capital Requirement)

E.2.1.1. Omvang van de kapitaalsvereiste per risicomodule

E.2.1.2. Bespreking van de kapitaalsvereiste

VMOB maakt voor alle modules uitsluitend gebruik van de voorziene standaard formule. Er worden geen onderneming specifieke parameters gehanteerd. Evenmin worden er vereenvoudigingen toegepast op het niveau van de SCR of sub-SCR's, behalve voor de schokken die uitgevoerd worden op de totale populatie vanwege het premiesysteem per leeftijdsklasse.

De risicomodules Leven, Niet-leven en immateriële activa, zijn niet van toepassing voor de VMOB. De modules markt-, gezondheid-, default- en operationeel risico zijn wel van toepassing.

De totale SCR bedraagt ongeveer 810 miljoen euro. De drie belangrijkste risico categorieën zijn het interestrisico, het 'disability/morbidity'risico en het lapse (mass lapse) risico.

E.2.1.3 De minimumkapitaalvereiste (MCR : Minimal Capital Requirement)

De hoogte van de MCR wordt berekend volgens een lineaire formule op basis van het premievolume en de hoogte van de aangelegde provisies, maar het weerhouden resultaat moet altijd liggen tussen een vork van 25% tot 40% van de SCR.

Bepaling van de MCR als som van MCR NSLT + MCR SLT

Voor een verzekeringsactiviteit 'medical expense' wordt de MCR NSLT bepaald op 4,7% van de som van de technische provisies en het premie-incasso.

De MCR SLT wordt voor contracten zonder winstdeelname bepaald op 2,1% van de positieve technische provisie.

		bedrag	coëfficiënt	resultaat
MCR NSLT	netto technische provisie NSLT	50.587.593,00	4,70%	2.377.616,87
	premie incasso	244.565.301,00	4,70%	11.494.569,15
MCR SLT	netto technische provisie SLT	-1.369.749.641,42	2,10%	negatief
MCR TOTAAL	som van MCR NSLT en MCR SLT			13.872.186,02
	minimale MCR is 25 % van SCR	811.657.969,00	25%	202.914.492,25

Voor VMOB ligt het resultaat van de lineaire berekening onder de 25% van de SCR, daarom dient een MCR te worden weerhouden ten belope van 25% van de SCR.

De MCR bedraagt aldus 202.914.492 euro.

E.3. Gebruik van de submodule aandelenrisico op basis van looptijd bij berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste

Niet van toepassing

E.4. Verschillen tussen standaardformule en ieder gebruikt intern model.

Niet van toepassing

E.5. niet-naleving van het minimumkapitaalvereiste en niet-naleving van het solvabiliteitskapitaalvereiste.

Niet van toepassing

E.6. Overige informatie

NAV	1.174.537.219,22	
SCR	811.657.969,00	
MCR	202.914.492,25	
Solvency Ratio (NAV/SCR)		144,71%
Solvency Ratio (NAV/MCR)		578,83%

In de berekening van de voorzieningen op basis van de gehanteerde parameters en de waardering van activa en passiva en marktwaarde, werd de hierboven vermelde NAV bekomen.

Onder invloed van de toe te passen schokken die opgelegd zijn door EIOPA, wordt een volatiliteit bekomen van de NAV, zoals hierboven vermeld in de rubriek SCR.

De mate waarin VMOB deze eventuele volatiliteit kan verwerken, wordt uitgedrukt in de SCR-ratio. Deze bedraagt 144,71% in onze recentste calculaties.

VMOB verwacht deze mate van solvabiliteit in de toekomst te kunnen handhaven.

- De onderneming verwacht op basis van het meerjarenbudget, dat een periode van 3 jaar bestrijkt, een verdere winstgevendheid en bijgevolg een verdere aangroei van het eigen vermogen.
- Een verdere optimalisering van de beleggingen en liquiditeiten, het handhaven van de rendabiliteit en het verder toevoegen van het nettoresultaat aan het eigen vermogen, zou op termijn moeten leiden tot een verhoging van de solvabiliteitsratio. Deze toename van de beleggingscomponent binnen de NAV, die niet onderhevig is aan de zware morbidity- en lapse schokken zou tot een stabilisering en verbetering van de SCR-moeten leiden.
- Daarnaast zou een normalisering van de rente tot een iets hoger peil eveneens moeten leiden tot een lagere BE (minder negatieve BE) zodat de volatiliteit in absolute cijfers afneemt. Dit zal als gevolg hebben dat zowel de SCR als RM in omvang afnemen, dit zal een positief effect hebben op de SCR-ratio.
- De VMOB heeft altijd een zeker conservatisme in zijn berekeningen opgenomen. Indien zou blijken dat de ontwikkeling van de toekomstige schade in werkelijkheid een lager niveau heeft dan de niveaus die momenteel in het model zijn opgenomen, zal dit de BE nog negatiever maken, omdat de geprojecteerde rendabiliteit dan beter zal zijn. Hoewel dit een positief effect heeft op de omvang van de NAV (via de BE SLT), stijgen daardoor eveneens de SCR en de RM (wegens toegenomen volatiliteit). Dit kan op zijn beurt leiden tot een lager niveau van de SCR-ratio.
- Mocht de rentabiliteit en als gevolg daarvan ook het kapitaal van de VMOB, in tegenstelling tot de verwachtingen van het meerjarenbudget, negatief evolueren zal de VMOB hierop ingrijpen. In de mate dat de evolutie structureel is en/of een bedreiging vormt voor de gezondheid van het product en/of de onderneming zal de VMOB hieraan remediëren door middel van een hersteldossier.

F. Bijlagen

In bijlage bij dit verslag over de solvabiliteit en financiële toestand van de MOB Verzekeringen CM-Vlaanderen worden op de website van CM volgende kwantitatieve rapporteringstemplates gepubliceerd:

- SE.02.01
- S.05.01.01
- S.12.01.01
- S.17.01.01
- S.19.01.01
- S.23.01.01
- S.25.01.01
- S.28.01.01